

11te Aarg.

1880.

19de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te Marts — 6te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afværlende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Missionsberetninger, Rejsebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyr- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Ark i Omflag to Gange om Maanedens (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa de 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behage at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsdjen, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge, da se til at Bedkommende er paalidelig.

7 forudbetalte Exemplarer sendes 1 Aar for \$12.00.

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

Succesfor til
Feodor Strøm & Co

N. S. HASSEL

Decorah,
Iowa.

har et fuldstændigt Udvalg af gode Kolonialvarer (Groceries), samt al Slags saltet og røget Fisk. Extra fin norsk Medicintran og andre norske Varer.

Indhold af 18de Bind (1879 II.) af „For Hjemmet“.

„Kun dagligdags er al din Dont“. — Hugnotterne som Galeislaver. — Japaneerne. — Den gamle Thepotte. — Brev til Lavarud fra en tyrkisk Kadi. — Sokrates's Fængsel og Død. — Strøtanke. — Jøderne i Konstantinopel. — Gaader og Oplysninger. — Blandinger. — Pater Klemens. — Buggefang. — Gustav Vasas Historie. — Prinds Louis Napoleon falden. — Møllen og Bækkene. — Jordklodens Indre. — Giv Gud Vren. — Til Ungdommen. — Smaa historiske Notiser. — Den gamle Mand og Præsten. — Læsefrugter — Ved det døde Hav. — Hvad hedte den barmhjertige Samaritan? — Sønnen i rette Tid. — Washingtons Maximer. — Kimbrev fra navnkundige Mænd. — Insekternes Muskelstyrke. — Verdenspostvæsenet. — Benedetto Marcelli. — Fra Madagaskar — Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal. — Mærkelige Tal. — Svang. Iulherff Folkekalender, anmeldt. — Til Professor M. J. Monrad. — John Maynard.

Bindet bestaar af 12 Hefter, 356 Sider, samt Titellblad og Register og sendes portofrit for \$1.00.

N. Thronsdjen,

Dr. 14, Decorah, Iowa.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

11te Aarg.

31te Marts 1880.

6te Hefte.

En ung Piges Historie.

(Af S.)

(Fortsættelse).

Ottende Kapitel.

Døren stod paa Klem; jeg skjød den sagte op og befandt mig i en rummelig Gang, hvor der hang og laa en hel Del Løi; altsaa var her Fremmede. Frygtløs aabnede jeg en Dør og gik ind i en stor Spisestue, hvor et af Solv funkende Afstensbord var dækket. Der var Ingen inde, men fra et tilstødende Værelse hørte jeg Silkesjoler rasle, lidlig, men paa ingen Maade hoiroftet Samtale og velklingende, skjønt maaſte ikke ganske hjertelig Latter. Jeg havde ikke Mod til at gaa derind og sølte mig dog slet ikke tilpas, hvor jeg var, jeg haabede, at en af Tjenerskabet skulde komme og føre mig til mit Værelse.

Da jeg havde staaet en rum Tid og ventet, meget pinlig tilmode, lod endelig Trin, og en ung Officer gik hurtigt hen over Gulvet; han saa mig ikke, før han stod lige foran mig, hvorpaa han med paatagen Angst traadte tre Skridt tilbage og udbrod:

„Drommer jeg ved hoi lys Dag!“

Det var et mærkeligt Ansigt; Udtryk-

ket vilde have været smukt og behageligt, hvis det ikke havde været skjæmmet af en satirisk Grimace.

„Er De et levende Væsen eller —?“ Bittighed, Godmodighed og Dndskab streedes om Herredømmet i hans Blik og Tone.

„Jeg har faaet en Plads her i Huset som“ —

„Som! ja det er meget rigtigt, at De ikke fortsætter, thi det vilde blive for vidtloftigt at opramsse som hoed. De er altsaa Mamsel Staal. — Er De nogenſinde før bleven kaldt Mamsel?“

Hans Mine fornærmede mig; jeg benægtede det meget koldt.

„Sikke, ja det maa De vænne Dem til her. — Vi maa se til at blive lidt bekendte, og da jeg er den Første, De træffer paa, vil jeg præsentere mig for Dem: Lieutenant Frederik Due, Oberstindens Broder, et hoist omgængeligt Menneſke. Man maa ikke rose sig selv, alligevel vil jeg tilføie, — før at indgøde Dem Til- lid, — at jeg anser mig selv for et af de

bedste Medlemmer af denne brave Familie.“

Mit Blod kogte; hvad berettigede ham til denne slotte Dpforsel ligeoverfor mig.

„Maaske De vil være saa god at lade mig mit Bærelse anvise.“

„Jeg forstår Dem, jeg gjorde det gjerne, men jeg frygter, at det vil blive høist vanskeligt, for ikke at sige umuligt, da det nævnte Bærelse — efter hvad jeg antager — ifftun findes i Fantasiens Regioner. Vil Mamsel Staal imidlertid følge mig, saa skal jeg vise Dem, hvor Indgangen til Deres Bærelse er, hvis et saadant eksisterer, som jeg dog endnu engang maa bemærke, at jeg betvivler.“

Der var noget Oprørende i hans Tone, skjont den ikke var blottet for en vis Venlighed.

Vi gik ud i en lang Korridor; ved den første Dør standsede han, bukkede og gik bort.

Det Bærelse, jeg traadte ind i, var opfyldt af en Mængde smukke Møbler og Sager, opstillede uden synderlig Orden. I et Hjørne stod en Seng med et engelsk Tæppe, hvor endel Blomster, Vaand og Smykker laa hentastede; et stor Speil viste mig min Skikkelse fra Hoved til Fod. O, det var altfor blegt og alvorligt, dette Ansigt; jeg maatte forsøge at fatte mig.

Hvem der turde rydde lidt op her, tænkte jeg, og tørre Støvet af de smukke Nipsfager paa Skrivebordet; naar man er vant til fuldkommen Orden og Renlighed, kan man næsten ikke andet end indføre det, hvor man kommer; jeg vovede imidlertid ingen Forandring at gjøre og nøiedes med at aabne Vinduet, for at den blandede Lugt af Rosenvand og Mandelkild kunde trække ud.

At dette var den ældste Datters Bærelse, sluttede jeg let. Hvorledes var hendes Karakter? Efter hvad jeg her saa,

tænkte jeg mig hende flygtig og ubetænksom.

I en liden Stue bagede stode tre Senge, to smaa og en stor, et Duffestab, en Kommode, en Servante, en Keol med Skolebøger, Alt meget tarveligt. Nei, der var intet Bærelse til mig; her skulde altsaa Børnene og jeg være; havde der blot været en hyggelig Plads, men det var der ikke, ikke et Sted, hvor jeg kunde sidde behageligt og godt og skrive til mine Kjære. Dog tænkte jeg, jeg vil ikke være bedrøvet over en saa udoortes Ting: de smaa Børn og jeg ville blive rigtig gode Venner, jeg er her jo mest, for at de ikke skulle genere Stedmoderen, de smaa Statler; de trænge maaske til Kjærlighed; hvor jeg skal holde af dem!

Jeg tog Plads ved Vinduet i det første Bærelse, med Længsel ventende, at Nogen skulde komme. Jeg tænkte paa at tage en Bog i det store Palsjander-Bogskab, hvor jeg saa mange Kjære, gamle Venner, men jeg havde ikke Mod til det, og desuden, jeg havde heller ikke Ro i Sindet til at læse. Hvor pludseligt var ikke alt dette kommet, hvor lidet havde jeg om Morgenen tænkt mig Slikt muligt.

Mørket begyndte allerede at falde paa, da Døren hurtig blev aabnet, og en smuk, ung Pige med glindsende sort Haar, brune Dine, en elegant Figur og en endnu elegantere Dragt, traadte ind. Hun tog, uden at lægge Mærke til mig, et Toilettespeil, stillede sig derpaa med Ryggen til det store Speil, for at betragte sig fra alle Sider, en Manøvre, som jeg aldrig før havde seet udført. Hun opdagede mig formodentlig i Speilet, thi hun vendte sig om.

„Ah! det er vel Mamsel Staal.“ Hun rakte Haanden ud; et Dieblik troede jeg, at det var for at hylde den Fremmede velkommen i sit Hjem, men i det næste

faa jeg, at det var for at faa sin Handske knappet.

„Bil De stifke min Haarpynt fast, godt; nu sender jeg Børnene ind til Dem; de skulle iseng. Pas endelig paa, at de ikke rører mine Smykker; De maa lægge Alt i Orden, og naturligvis blive oppe, til jeg kommer.“

Medens hun jagde dette, betragtede hun sig uafbrudt i Speilet og gif derpaa ud. Jeg var ganske forbauset; hun havde neppe seet paa mig; det var, som om jeg altid havde været der.

Kort efter kom to smaa Piger, hinanden saa lige, som to Dugdraaber, løbende ind. I første Dieblil saa jeg, trods den ydre Lighed, en Forstjæl paa deres Karakter, thi medens den Ene betragtede mig dristigt, næsten trodsigt, saa den Anden undseelig ned for sig.

„Godaften, mine hjære Smaa, jeg længes ret efter at gjøre Eders Bekjendtskab; hvad hedder du, og du?“

Den lille Undseelige svarede: „Jeg heder Louise, hun Henriette.“

„Bi ere ikke Deres hjære Smaa“, afbrød Henriette stolt, „kom Louise, lad os prøve Amalias Halsbaand.“

„Nei, det har hun forbudt, det kan jeg ikke tillade.“

„Bi ville, enten De tillader det eller ikke.“

Blodet steg op i mine Kinder; jeg begyndte at blive vred; i en Fart samlede jeg Guldtøiet i Skrinet og satte det op paa Chatollet; men Henriette vilde ikke lade sig saaledes afvise; hun sprang op paa en Stol for at hente det ned igjen. Jeg var nødt til at tage hende om Livet og med Magt bære hende ind i det andet Værelse.

„De tror maaste, Mamsel, at De skal regjere os, men De tager ganske feil, vi have Lov til at befale over Dem. Kom Louise, vi ville selv klæde os af.“

Hendes Dine gnistrede, og hun luffede Døren imellem os.

O, hvor jeg var bedrøvet, hvor jeg var vred paa disse Børn og endnu mere vred paa mig selv for min Vrede. Havde jeg da kun været sagtmødig, fordi intet Halmstraa var blevet lagt mig ideien? Var jeg maaste hidsig, ond, lidenstabelig; skulde jeg ikke alene kæmpe mod ydre sørgelige Forhold, men ogsaa mod en indre Fiende? Jeg kjendte ikke den Videlse at være vred: som lidet Barn havde jeg været for slev og undertuuet til at være det, senere for elstet, for lykkelig.

Jeg gif hurtigt op og ned ad Gulbet. Hvorfor skulde jeg ogsaa netop komme hid; dette næsvise unge Menneske, denne kolde unge Pige, dette uartige, hovmodige Barn, havde hver især berørt mig paa den ubehageligste Maade; dog, det var maaste netop det, jeg trængle til, min Sjæl skulde maaste saaledes lutres. Det var en Prøvelse; kunde jeg bestaa den? Jo, ved hans Hjælp, der bevarede vor Moders Liv, vilde jeg kunne bestaa den.

Ligesom den Syge villig tager den bitre Medicin, naar det først ret bliver ham klart, at den kan hjælpe, beredte jeg mig til villig at lide Alt, og det blev atter roligt i mit Sind; jeg tænkte paa dem hjemme, jeg saa i Tanterne Minna pusle omkring og ordne Alt til Natten, jeg saa hende græde for min Skjld.

„Er Mamsel Staal herinde? men hvorfor i al Verden har De dog ikke tændt Lyfene; det er ogsaa mærkeligt, hvor tankeløse saadanne Mennesker ere!“

Da jeg havde hjulpet Amalia og kom ind i vor lille Stue, sov begge Børnene. Den lille Louise smilede i Drømme, hun hed som Moder; hun havde ikke været uartig, hende vilde jeg holde af, men den Anden — dog jo, ogsaa af hende, hvor sød saa hun ikke ud i Søvn, o Gud se Lov, jeg var ikke længer vred; hvad

kunde hun gjøre for, at hun var opdraget daarligt, maaske den Lykke blev mig forundt at lede hende til det Bedre. — Jeg stjal mig til at kysse dem paa Banden, før jeg gik i Seng.

Det var en uhyggelig Oppvaagnen; men da jeg ret var bleven mig bevidst, samlede jeg al mit Mod sammen, huffende paa Slagterdrengens velmente Raad. Rufferten var bragt ind, min Fatning havde nær forladt mig, da jeg passede den ud og saa, hvor hjærligt og betænksomt Minna havde sørget for Alt, hvorledes hun havde udplyndret sig selv for enhver Ting, hun antog, at jeg kunde have Brug for.

Da jeg var særdeg, vaagnede Børnene; de affloge al Hjælp fra min Side og klædte sig paa med et taust Surmuleri. Neppe havde de forladt Stuen, før en net Stuepige traadte ind og hilste saa venligt, at det ordentlig gjorde mig godt.

„Godmorgen, De har allerede ordnet Deres Tøi, ser jeg, ja Herstabet her staaer silde op, de drikke først The Kloffen ti; men hvis“ — her dæmpede hun sin Stemme betydeligt og gjorde et lidet Tegn ind til Døren, — „De vil have en Kop Kaffe med os Andre, saa skal De gjerne saa den.“

Jeg havde Intet nydt siden forrige Formiddag, hvorfor hendes Tilbud unægtelig fristede mig, men den skjulte Maade, hvorpaa det forekom, gjorde, at jeg alligevel afflog det.

„Ja, ja da. Naa! hvor Mamsellen er ung, det er intet Sted for Dem her. Lønner er jo god, det forstaaer sig; man kan jo ogsaa nok samle Noget sammen paa andre Maader, men det krænger, ikke at blive agtet mere end det Stov, der trædes paa. Oberstinden især er grumme lav, og —“

„De maa ikke blive vred, men jeg kan virkelig ikke høre Dem tale saaledes om den Familie, i hvis Brød vi begge ere.“

Pigen maalte mig fra Hoved til Fod: „Naa saaledes, lille Mamsel, værsgo og fortæl inde hvert Ord, jeg har sagt, men De skal ikke vente stor Tak for Uleiligheden.“

„De vil engang lære mig bedre at kjende“, hun slog med Nakkens „tor jeg bede Dem vise mig Vej til Dagligstuen.“

Det var et stort, elegant og behageligt Bærelse, kun savnede jeg Blomster i Vinduene; de pynte dog mere end brogede Tæpper og Floielsbetræk; men hvem var det, der hang over Sofaen! jeg blev saa glad, det var min gamle Ven: Landsoldaten under den blomstrende Hyl. Hvor jeg kjendte ham godt med hans opadvendte Blik, der viste, ikke at han ledte efter en Tanke, thi den kunde man nok se, han havde, men at han søgte efter Ord til at klæde den i. Han mindede mig om saameget Behageligt; det var Professor Langes Maleri.

Jeg tabte mig ganske i kjære Minder og blev slet ikke glad, da Lieutenant Due traadte ind.

„Godmorgen, Mamsel Staal, De er nok en Kjender af Malerier?“

„Man behøver ikke at være Kjender, for at finde dette smukt.“

„Smukt? De mener formodentlig godt malet, thi smukt er det virkelig ikke. Var jeg Maler, vilde jeg kun male, hvad der i Virkeligheden var smukt.“

„Jeg finder, at det Eiendommelige, det Karakteristiske har ligesaa megen Interesse, og dette Maleri især, hvor Landsoldaten staaer som en Typus for den danske Nationalitet.“

„Denne Typus for den danske Nationalitet“, gjen tog han, svagt efterabende min Tone, „har jeg oprigtig talt, ikke stor Lyst til altid at se paa; maaske det ligger i, at jeg har for meget med Resultat at gjøre, — hvoraf de fire af fem se saaledes ud, — til at vurdere den efter

Fortjeneste. — Apropos, hvad siger De om Hujets Børn, ere de ikke mageløs velopdragne, og Amalia, er det ikke et Monster paa en ung Pige?"

„Jeg har været her altfor kort, til at kjende enten den Ene eller den Anden.“

„De er en Smule Diplomat, tror jeg. Det er naturligvis første Gang, De er ude fra Mama, ikke?"

„Jo.“ Jeg tog mit Arbeide, satte mig ved Vinduet og saa saa uimodtagelig ud, som det var mig muligt. Lidt efter kom Amalia med en engelsk Skjodehund paa Armen, og strax derpaa Oberstinden. Det var en bleg, fin, ungdommelig, liden Dame; hun besvarede min Hilsen med et let Nik, medens hun skarpt betragtede mig gjennem Vognetten. Alt Blodet steg op i mine Kinder, saalænge dette ydmygende Blik var sættet paa mig; jeg læste i det: Hvad duer hun til? jeg læste en høi Grad af Mistillid; det var, som om hun troede mig istand til alt Slet.

„Frederik, jeg kunde lugte din Cigar i Spijstuen; aa Kjære, trom dog ikke paa Bordet.“

„Undskyld, Helene, jeg glemte, at du er nervøs.“

„Jeg er ikke nervøs. Mamsel Staal, De heder jo Staal? vil De nu lave Theen.“

„Oberstinden vil maasse være saa god at sige mig, hvor neget jeg skal tage.“

„Saa, De kan ikke engang lave The? Amalia!“

Amalia rejste sig op og viste mig paa en raillerende Maade, hvad jeg skulde bruge.

„Nu maa De vide“, begyndte Oberstinden i en blid, klagenende Stemme, „at De skal staa til Ansvar for Sukker, Kaffe og The; jeg ved naturligvis, hvad vi pleie at forbruge og gjør min Sammenligning.“

„Ja, min Søster tæller endog undertiden Stykkerne i Sukkerstaalen, tag Dem derfor iagt, Mamsel Staal.“

De troede mig istand til at skjæle, dog, det rørte mig ikke, det kom mig ikke ved, det gjaldt mine Forgjængerinder.

Da Theen næsten var druffet, traadte Oberst Bärenschild ind. Det var en høi, før Mand; hans Dienbryn vare sammektrukne, han var meget rød i Hovedet og saa ud, som om han ikke kunde saa Luft. Med heftige Stridt gif han op og ned ad Gulvet.

„Der trækker et Uveir op“, bemærkede Lieutenant Due, idet han pegede paa den klare Himmel, som slet ikke saa truende ud.

Obersten vedblev at marschere; hver Gang han kom til Bordet, hvor jeg stod, vendte han om, efter først at have tilkafstet mig et udfordrende Blik. Tilslidst troede jeg, at det var et opfordrende Blik og spurgte:

„Maasse Obersten ønsker Deres The skjentet?"

Han standsede og udtordnede: „Mamsel, hvad er det nu De hedder, jeg vil engang for alle sige Dem, at jeg aldrig drikker The, og at det i det Hele er min Skik, naar jeg vil have Noget, selv at forlange det.“

Taarerne traadte mig i Øinene, jeg kunde neppe holde dem tilbage.

„Bjørnen er ikke det værste Individ“, hvistfede Lieutenant Due venligt; jeg lod imidlertid, som om jeg ikke hørte det, da hans fortrolige Tone fornærmede mig.

Obersten luffede alle Vinduerne op.

„Kjære Bärenschild, jeg kan ikke taale den Træk.“

„Hvorfor kan du ikke taale den? fordi din Natur er i Bund og Grund ødelagt ved Nattevaagen og bestandige Forlystelser; aldrig kan man have en Aften i Fred og Ro.“

„Tværtimod, lidt Selfabelighed gjør mig godt, men med Mattebaagen har du Ret, hvorfor blive de Fremmede her saalænge; det er alene Amalias Skyld, som altid vil, at der skal danses.“

„O, kjære, lille Papa, du fortænk mig dog bestemt ikke deri.“

„Nei vist ikke min søde Pige, naar der dog er Fremmede alligevel.“ Han kysede hende og gif betydelig formildet bort.

„Jeg kan ikke forstaa, min kjære Amalia, hvor du kunde finde dig i at leve saatarveligt, som du dog maatte, før din Fader og jeg bleve gifte. Har du ganske glemt den Tid?“

„Nei, Mama, du har talt for ofte derom, til at jeg kunde glemme den. Dengang var jeg et Barn, dog husker jeg godt, at vi havde det mindre rigeligt, skjønt i enkelte Retninger mere behageligt.“

„Lad os afbryde denne Samtale. Her er Bogen, Mamsel Staal, hvori De skal læse høit, Side halvfjerds, det nederste Stykke.“

„Det vil blive en smagfuld Forelæsning“, lo hendes Broder, „saaledes at begynde midt inde i en Bog, man ikke kender.“

„Vil De ikke læse lidt hurtigere.“

„Hvor vil du hen, søde Amalia, jeg vilde netop bede Mamsellen at læse langsommere.“

„Hvem der vil bygge sit Hus efter hver Mands Sind, saar det skjønt til at staa“, bemærkede Søstneren; „finder De ikke, Mamsel Staal, at dette er en ualmindelig enig Familie?“

Jeg var grændseløs uhyggelig tilmode.

„Er det Deres Arbejde?“ afbrød Amalia, efter en halv Times Forløb, min Læsning, „har De selv broderet dette?“

„Ja.“

„Det var jo rart! saa kan De maasse se denne Chemisette færdig, som jeg ingenvegne kommer med; den skal paa imorgen.“

Hun tog, uden ringeste Hensyn, Bogen fra mig, rakte mig sit Arbejde og begyndte selv at læse høit.

At, det var vansteligst at vedligeholde en ydre Fatning, at holde Taarerne tilbage, at holde Modet nogenlunde oppe.

„Undertiden spiser De med os, undertiden paa Deres Bærelse, som det kan falde sig“, sagde Oberstinden ved Middagsbordet.

Amalia havde sat mig strengt Arbejde for; jeg maatte skynde mig meget, hvis Chemisetten skulde blive færdig; alligevel forstyrrede hun mig for de ubetydeligste Ting.

Om Eftermiddagen loffede jeg den lille Louise i Gurum og talede kjærligt til hende; hun hørte mildt og artig paa mig, men trak sig strax tilbage med en kold Mine, da Søstren traadte ind.—Det gjorde ondt i Hjertet; jeg længtes efter Aftenen, for uret og uhort at kunne græde.

Det var en lang sørgelig Dag, den første Dag, men omsider fik den dog en Ende, som selv den længste og sørgeligste Dag altid faar det.

Niende Kapitel.

Tredie Dagen efter min Ankomst, som jeg sad og læste høit, kom Tjeneren med et Brev til mig. Jeg forglemte aldeles Ceremoniellet i min Glæde og Sindsbevægelse, lagde Bogen paa Bordet og løb efter et fløgtigt: „undskyld“, ind i vor lille Stue med min Stat. Det var fra Minna.

„Moder er bedre, Marie, det skal være det Første, dit Die falder paa, thi det

ligger dig dog mest paa Sinde, hun er bedre trods Alt. Igaar var hun oppe, sad ved Vinduet i Solen og ventede paa dig, men du kom ikke; hvorfor kom du ikke, Marie? jeg stod vist tyve Gange i Døren og saa ned ad Gaden, og naar jeg kom ind, spurgte Moder: er hun der? og jeg maatte altid sige nei. — Tænk, vi skulle allerede reise imorgen, Onkel Karl var her igaar; han var meget bevæget. Strax da han saa mig, tog han mig i sine Arme og trykkede mig til sit Bryst, men slap mig pludseligt, som om han fortroed sin Venlighed. Langsomt gik han hen til Moders Seng og stod taus foran hende; hun rakte ham sin Haand og smilede kjærligt gennem Taarerne; et Dieblit holdt han den i sin, hvorpaa han ilede ind i Dagligstuen, kastede sig ned paa Sofaen og hullede voldsomt og længe. Jeg havde saa inderlig ondt af ham, men vidste slet ikke, hvorledes jeg skulde trøste ham; omsider reiste han sig dog op og gik rolig ind til Moder. Han talte derpaa om Sygdommen, Reisen, Bogen, vore Forberedelser, paa den mest forekommende Maade, men ikke et Ord om Fortiden; jeg havde holdt mere af, at han havde fremkaldt en Forklaring; og saa var han lidt fremmed i sin Høflighed, men det vil nok gaa over med Tiden, det er jeg vis paa, o havde vi blot dig, da vilde Alt snart blive godt.

Det er saa besynderligt at skrive til dig, Marie, saa lidet tilfredsstillende mod en Samtale, og dog vil det snart blive den største Glæde for os at skrive og modtage Brev. Du ved ikke, Søster, hvor jeg savner dig, hvor pinligt Synet af din tomme Seng og din tomme Stol berører mig. Tusinde Gange om Dagen vil jeg tale til Dig, se paa dig, spørge dig tilraads, jeg forekommer mig saa ufuldstændig, som om jeg kun var et halvt Nemesse, og Moder — dog hun har

forbudt mig at skrive om sig. Skynd dig, Marie, tag Hat og Shawl paa, il ud til os, spild ikke et Dieblit, hust, det er den sidste Dag.

Minna."

De kjærlige Ord huspalede mit nedtrykte Sind; se dem igjen, det var saa herlig en Udsigt, at jeg ikke grublede over, at det kun var et Dieblit og for sidste Gang i lang Tid. — Dog, vilde man tillade mig at gaa strax, jeg vedede ikke at haabe det.

„Jeg maa bede om Forladelse for min pludselige Bortgang, maaste det fan undskyldte mig lidt, at Brevet indeholdt Efterretninger om en kjær Syg.“

„Jeg skal ikke negte, min Gode, at deres Opførsel, mildest talt, var høist upassende.“

Hun saa saa streng og kold ud, trods den blide, rolige Stemme, at alt Modet forgik mig.

„Jeg har en Bøn, Frø Oberstinde, maa jeg besøge mine Slægtninge idag?“

„Ah! De er en af dem“, jeg kan ikke beskrive det opirrende Eftertryk, hun lagde paa Ordet dem; „jeg har havt flere Kamjeller, der altid have villet være paa Farten, men det bliver der Intet af her, jeg siger det en Gang for alle.“

„For Fremtiden skal jeg altid blive hjemme; min Familie reiser imorgen, jeg ønsker blot at sige dem Farvel.“

„De siger Dem selv imod, min Gode, før talde De om Sygdom, nu om Reiser; vil man overtræde Sandheden, maa man dog idetmindste have en Smule Hukommelse.“

Blodet brændte i mine Kinder, mit Hjerte slog voldsomt; jeg følte næsten Had mod hende.

„Min Moder skal netop reise for sin Helbred, — negt mig ikke at gaa.“

„Paastud er lette at finde; idag reiser hun bort, imorgen kommer hun hjem.“

Hun saa paa mig med den uovervindeligste Mistillid i sine Miner.

„Jeg tør gjøre min Ed paa, at hun taler Sandhed: prøv paa at tro hende, Helene.“

„Jungen har været saa godtroende som jeg, Frederik, det er egentlig en Karakterfeil hos mig, men Bedrag føder Mistillid, dog for denne ene Gang kan De gaa, naar vi have drukket The.“

„Al, da er det saa sent, og jeg tør ikke gaa ene i Mørke.“

„Nad Tjeneren følge hende, Helene.“

„Hvilken urimelig Tale, Frederik, som om Tjeneren ikke havde Andet at bestille.“

„Nu, saa vil jeg selv følge Dem; dog jeg tror, De er ligesaa bange for mig som for Mørket; det har De sandelig ingen Grund til.“

„Jeg takker meget, men jeg vilde saa gjerne gaa snart, medens De spise til Middag maasse?“

„Hvem skal saa lave Kaffeen?“

Jeg saa bønligt paa Amalia, men hun slog ikke Vinene op fra sin gule Uldgarnsrose.

„Lise Stuepige“, svarede Lieutenanten efter en liden Pause, „kan jo lave Kaffeen, saa bliver den idetmindste mere velsmagende end den, Amalia undertiden har opvartet med, thi den har enten været tynd eller kold eller grumset.“

Oberstinden lo, Amalia bed sig i Læben.

„Tør jeg gaa?“

„Javist, javist, men det vil vare meget længe og hero paa Deres Opførsel, om De faar Tilladelse til at gaa igjen; jeg hader Overhæng, og det nytter Dem til aldeles Intet.“

Endelig var Amalia klædt paa, det havde været en sand Prøve for min Taalmodighed at hjælpe; dog nu var det overstaaet, jeg var min egen og kunde gaa.

„Kjender De de gammeldags Silkepunge, Mamsel Staal?“ spurgte Amalia.

Jeg kjendte dem godt, Bedstemoders grønne Pung var til endnu; den havde en egen Bestemmelse; i den blev det lille Beløb gjemt, som Moder lagde hen af sine saa Indtægter til dem, der havde endnu færre; den indeholdt Enkens Skjærv. Jeg svarede bejaende.

„Vil De da kjøbe grøn Silke til en og endelig ikke blive for længe borte; jeg skal have den særdig til imorgen.“

Der var Uro og Kamp i mit Sind, medens jeg mere sloi end gif gjennem Gaderne; Brede mod Oberstinden, Glæde over at skulle samles, og Bitterhed ved den Tanke, at de saa Dieblifte endnu skulde forfortes os. Da jeg kom ud paa Broen, blev mit Sind roligere; hvor ofte havde jeg ikke gaaet her med Moder og Minna, hvor ofte havde vi seet paa Uhret, hvor ofte nyttet den gamle Frugtstøne, der sad sammenkrummet i sit Stab. Alene Tanken paa Hjemmet bragte Fred, og da Minna, som stod i Døren, tog mig i sine Arme og hviistede: „Saa har jeg dig da igjen,“ begyndte Fortornelsen at smelte, og den Fred, der, trods hendes heftige Sindsbevægelse, hendes Glæde, hvilede over hende, meddelte sig ogsaa til mig.

Moder sad ved Vinduet; da jeg kom, rakte hun Armene ud imod mig.

„Hvad have I to Børn gjort? Marie, hvor kunde du nænne det?“

Jeg skjulte mit Hoved ved hendes Bryst, græd Brede og Nag bort, græd mig god igjen ved hendes hjerlige Hjerte.

„Hvorledes er Familien?“

„Det er to smukke, smaa Tvillinger, som jeg skal tage mig af, og en vakker ung Datter.“

„Du maa skrive meget ofte, Marie, lette dit Hjerte fra Grunden, skrive Alt. — Det er en bitter Stund denne, en af

de bitreste i mit Liv; at hvor vil jeg ikke være forsigtig med mig selv, da vor Gjenforening beror paa, at jeg bliver rask.—Græd ikke saaledes, min Minna; naar vi atter samles, og tro mig, Børn, Vor Herre vil lade os samles, da ville vi erkjende, at Adskillelsen har været til stort Gavn, og af vor eget Livs Erfaring ville vi se, at alle Ting maa tjene dem tilgode, som elste Gud."

Minutterne sloi bort, Kloffen slog ser: Nu maa jeg gaa."

„Gaa, Marie! det kan ikke være dit Mbor, du bliver her iaften; vi lade hende ikke slippe for nogen Pris, vel Moder?"

„Jeg tør ikke."

„Vi ville ikke forlede hende til at overtænde sin Pligt, at, hun er nu afhængig af Andre; hvor gjerne vilde jeg kjende dem, vide, hvad jeg tør bygge mit Barns nærmeste Fremtid paa; nei, jeg vil ikke overtale dig, ikke udsætte dig for Ubehageligheder. Gud tage dig i sin Varetagt, han vogte og beskjærme min Døster. Gaa Marie gaa, naar det saa skal være."

Moder trykkede mig tæt til sig, da hun sagde gaa, saa tæt, som om hun aldrig vilde slippe mig, men jeg maatte bort, et sidste Kys, Minnas zittrende Haand slap min, og jeg stod ene ude paa Gaden. Taarerne blandede mine Dine, medens jeg ilede bort, og dog var jeg langt lykkeligere end paa Hjemveien. Rig i min faste Tillid til Guds Naade, rig ved de Elftendes Velsignelse, rig ved vor inderlige, gjensidige Kjærlighed, følte jeg mig stærk til taalmodig at bære meget; desuden havde jeg en stor Trost: De vilde faa det godt. Sammenlignet med Oberstens Familie forekom Moders Broder mig næsten som en ophøiet Karakter; han var stolt, men ligeoverfor Nederdrægtighed er Stoltthed at foretrække; Moder og Minna vilde faa det godt.

Da jeg kom hjem, mødte jeg Løitnant Due i Entreen.

„Er De allerede der," udbrod han, „jeg ventede langt snarere, at De var bleven rent borte, og jeg havde ikke for- tænkt dem deri."

Jeg svarede Intet; hans lette Tone mishagede mig, skjønt jeg var ham taknemmelig, fordi han havde staffet mig Lov til at gaa.

Henriette og Louise vare i Amalias Stue; jeg tog Plads ved Vinduet og beredte mig til at begynde paa den grønne Pung.

„Lille Louise, vil Du holde Silken?"

Hun saa paa Søsteren, men da denne var aldeles passiv, nærmede hun sig.

„Tat, saa skal jeg til Gjengjæld fortælle Dig en Historie om Nissen hos Spekhøkeren."

„Den kjender jeg."

„Fem fra en Vertshælg, kjender du den?"

„Nei."

Da jeg begyndte at fortælle, stod Henriette og saa ned i Gaarden, men lidt efter lidt nærmede hun sig, for stolt til at skjule den Interesse, hun følte.

Da jeg havde endt, blev der en liden Pause, hvorpaa Henriette nærmede sig, fæstede sine smukke Dine alvorsligt paa mig og sagde: Jeg holdt nok af den Historie, og jeg tror ogsaa nok, jeg vil komme til at holde af Dem."

Denne Tilstaelse glædede mig ubeskriveligt, langt mere, end jeg turde lade Henriette mærke; kunde jeg blot faa lidt Indsigt hos hende, ventede jeg mig Alt af en Karakter, der, som jeg allerede havde bemærket, vel var trodsig og stolt, men tillige ærlig og oprigtig; jeg besluttede ikke at reise for meget paa hende, men blot lægge an paa at faa noget Godt ind i hendes Sjæl, overbevist om, at det ved dets egen Kraft vilde overvinde Feilene.

„Nei, jeg kan ikke finde ud af min Lektie.“

„Maaske kan jeg hjælpe dig, lille Louise.“

„Nei, det kan De ikke, det er Franst.“

„Saameget desto bedre, det forstaar jeg temmelig godt.“

„Kan De Franst? det har ingen af alle de andre Mamseller kunnet.“

Alle de andre Mamseller! det gjøs i mig. „Har her da været mange før mig?“

„Om her har! her har været Mamsel Paulsen med den røde Næse, da var jeg ganske liden, og Mamsel Jensen, der altid vilde ud, og Mamsel Schaum, der kom bort, fordi hun var næsvis, og Mamsel Munk, der slog saameget i Stykker, og Mamsel Olsen, der ogsaa var næsvis,

og skjal Sukker og Benge fra Mama, og Mamsel Schmidt, den sidste, som de jagde var en Sjusse, og endnu flere har her været, som jeg ikke kan komme paa strax.“

Det var sørgelige Udsigter; alle de Erfaringer, Oberstinden havde gjort, gif ud over mig; hvad Prædikat mon jeg vilde faa, naar jeg kom bort?

„Vil de ogsaa hjælpe mig“, bad Henriette.

„D saa gjerne“, jeg trykkede et Kys paa hendes Pande, hun saa lidt forundret, men dog venligt paa mig.

„Fortæl os en Historie endnu.“

Jeg fortalte den lille Historie: „Bed det yderste Hav“; jeg sprtalte den mere for min egen Sjæl end for Børnene, og jeg fandt Trost i den. (Forts.).

Speiltelegrafen.

Sjönt man i Oldtiden synes at have brugt Solstraalerne til Signalfiseringsmiddel — det fortællendes nemlig, at Alexander den Stores Flaade blev lodset igjennem den perfske Havbugt ved Hjælp af Speile — og sjönt Indianerne i Nordamerika ogsaa skulle bruge Solens Straaler til Signalfisering, saa at Speiltelegrafen vel er gammel nok, har den dog først i den senere Tid fundet en mere udbredt Anvendelse. For omtrent 4 Aar siden blev der i Australien, i Ny Syd-Wales, anstillet omfattende Forsøg med Speiltelegrafen. Solstraalerne opfanges og reflekteres af særligt deril konstruerede Speile, der kunne dreies, saa at Solstraalerne kunne blive reflekterede i en bestemt Retning med kortere eller længere Mellemrum. Den forskjellige Varighed af „Solglintene“ gjør det muligt at overføre Morfes Telegrafiseringsmethode paa

Speiltelegrafien. Man begyndte med at telegrafere paa denne Maade i 6 til 10 engelske Miles Afstand fra hinanden og gif derpaa over til at telegrafere fra et 1500 Fod høit Bjerg til et Fyrtaarn, der laa 400 Fod over Havet og næsten 40 engelske Mile fra Bjerget. Forsøget lykkedes fuldstændig, og man samtalede fra de to fra hinanden saa fjernliggende Stationer med den største Lethed og Sikkerhed, ligesom det ogsaa lykkedes at telegrafere ved Maanestien i 4 til 5 engelske Miles Afstand. I Afghanistan blev hvert Armeekorps forsynet med Speiltelegrafer, og det forstkes, at de have gjort „uunderlig“ Nytte. General Robert sendte saaledes Depescher paa denne Maade fra Khost til et Fort ved Bannu i en Afstand af 60 engelske Mile, og Sir Samuel Bromne underrettede ved Hjælp af Speiltelegrafen Garnisonen i

Beschamur om Indtagelsen af Ali Mussjid. I Sydafrika har man ligeledes med Held amendedt Speiltelegrafen. Paa Grund af Vanskelighederne ved Nedlæggelsen af en Kabel i Gibraltarstrædet har den spanske Regjering givet Ordre til at etablere en Speiltelegraf mellem Algiras og Ceuta, Larisa og Tanger, ligesom der træffes Forberedelser til at bringe Speiltelegrafen i Anvendelse i Vestindien. De Forenede Stater have indført Speiltelegrafen i Hæren, ligesom den og-

faa anvendes i Frankrig og Belgien. Det er en Selsfølge, at Speiltelegrafen kun kan spille en større Rolle under Himmelfrag, der er mere begunstigede af Solskin, end f. Ex. det nordlige Europa, ligesom den efter sin Natur, selv i de solbeskinnede Egne, aldrig vil kunne gjøre samme Nytte som den elektriske Telegraf. Speiltelegrafen er imidlertid under mangfoldige Forhold en værdifuld Allieret, der vinder mere og mere Indpas.
(F. L.).

Præsten og den gamle Mand.

„Medens vi“, fortæller Pastor Junck, „drømmende sad hensunkne i lykkelige Betragtninger, kom en gammel Mand pustende og stønnende opad Bakken; han var yderst skrøbelig og kunde vist have nok med at slæbe sig selv frem, men var tillige belæsjet med en stor Sæk. Om trent 10 Skridt fra vor Plads kastede han først Sækken ned, derefter sig selv over den og sukede: „Åh, du store Gud, hvilket elendigt Liv for et Menneſte!“ Modførelingen mellem vor lykkelige Stemning og den gamle Mand's beklagelige Tilstand var slaaende, og jeg følte Trang til at tale et muligens forsonende Ord til Oldingen. Jeg lod altsaa min Hustru en Stund alene med sit Stricketoi og sine Tanker og jatte mig hen til Manden, der optog min Hilsen meget vel. Det var ikke vanskeligt at faa høre, hvad man vilde vide om ham, thi han var meddelsom og vilde gjerne tale, uagtet han havde vanskeligt for at drage Beiret. Jeg fik snart Bested om, at han allerede var 74 Aar og boede i en liden Hytte ved Kidelhahn. „Men Hytten holder ikke længer sammen, Dag efter

Dag maa jeg lappe og støtte den, ellers falder hele Greien ned, naar Vinden staa paa fra Kidelhahn“ — forklarede han med bedrøvelig Stemme. Han fortalte videre, at i Hytten havde han sin Kone, der var ældre og endnu sygeligere end han selv; hun havde endnu god Lyst paa Mad, men kunde ikke foretage sig noget; derfor maatte han ganske sørge for Gødens Fodring, og dette faldt ham meget besværligt. Sækken fuld af Løv og Græs var ogsaa til Gøden, om hvilken han bestomindre talte med den største Omhed og Kjærlighed, medens han bittert beklagede sig over Konens Brantenhed.

Efter en temmelig lang Pause (thi jeg vidste ikke ret, hvorledes jeg skulde begynde) sagde jeg: „Saa glæder De Dem vel over, at Deres Tid her paa Jorden snart er forbi, og at Vorherre da vil kalde Dem bort?“ Men her tog jeg stuyt fejl. Han traf de hvide Dienbryn høit op i Panden og spurgte næsten fornærmet: „Tror De da, at jeg gjerne vil dø?“ „Ja“, svarede jeg, „efter hvad De nylig har fortalt mig, maatte jeg tænke det, og

det skulde ogsaa være godt, om De gjerne vilde det; thi naar man er 74 Aar, er det temmelig vist, at man snart skal vandre ad Verdens Vej. Men en Kristen kan jo ogsaa være rolig derved, thi som Paulus siger: „Vi vide, at dersom vor Hyttes jordiske Hus nedbrødes, saa har vi en Bygning af Gud, et Hus, som ikke er gjort med Hænder, evigt i Himlene“, — derfor tænkte jeg, at De glædede Dem til at dø.“

„Nei, min gode Herre“, udbrod den Gamle ivrigt, „hør nu paa mig, hvad jeg vil sige Dem: dø kan man naa, som helst, men leve kan man kun engang. Du min Gud! paa Døden vil jeg ikke tænke, uagtet jeg vistnok er en strøbelig Mand. Nei, det er vist, at vilde Noget give mig 25 Dre daglig, skulde jeg gjerne endnu leve 100 Aar!“

Hvor sørgeligt det dog er, naar saa gamle Folk, der allerede staa med det ene Ben i Graven, endnu krampagtig klamre sig fast til Livet, som om Alt, Alt var forbi med dette Liv.

En slig beklagelsesværdig Olding var ogsaa min stakkels Thyringer. Havde han blot 25 Dre mere om Dagen, saa skulde han trods alle Klagesange gjerne ville leve endnu 100 Aar med sin græne Husstru og sin venlige Gød!

Hvor fattig var dog denne Mand, selv om han havde haat den onstede Sum, og dog var der Tingen paa Jorden, som vilde give ham den, — ikke engang for et Aar. For at komme hans Hjerte lidt nærmere sagde jeg, at for 100 Aar kunde jeg vistnok ikke hjælpe ham, men i saa lang Tid vilde han vel heller ikke behøve det; derimod skulde det være mig en Glæde at forjode ham Livet nogle Dage. Han var saa lykkelig, som kun en saadan gammel Mand kan være, da jeg trykkede nogle af de onstede Pengestykker i hans

Haand. Vor standfede Samtale blev igjen ret livlig. Efterat jeg ved min Gave havde fundet Veien til den Gamles Hjerte, begyndte jeg saa fatteligt som muligt at fortælle ham om Jesus. Jeg søgte at gjøre det klart for ham, at vi for vore Synders og vor Elendigheds Skyld saa høilig trængte til en Frelser, hvis vi ikke ganske skulde fortabes og aldrig blive salige. Kört og ensfoldigt berettede jeg ham forskjellige af Jesu Ord, hans Gjerninger og Lidelse, fornemmelig hvorledes han havde kaldet og endnu kaldte de arbejdende og besværede til sig. Jeg havde haabet, at den Gamle skulde gienkjenne sig selv i det sidste Udtryk (arbejdende og besværede) og udviklede Meningen deraf for ham. Men da dette varede ham for længe, sagde han: „Min gode, ærede Herre, De har nu prædiket saa længe for mig, nu faar De ogsaa høre min Troesbekjendelse: Han foldede sine Hænder og jagde i en høitidelig Tone:

„Den skønne Himmel, ig aaben staar,
H is din Gerning var god her paa Jord;
Til Vre du kummer, din Plads du faar
W. d de Dydiges Høitidsbord“.

„Ser De“, sagde han, „dette er min Troesbekjendelse og mit Valgsprog. Hertil har jeg altid støttet mig, og det vil jeg fremdeles.“ I Samtalens Lob paastod han at have faaet dette Vers til Konfirmationsvellsignelse, og hvormegen Umage jeg gjorde mig forat forandre hans Meninger, blev han dog fast ved dem. At han med denne Troesbekjendelse og denne Trost i Liv og Død ikke kunde vinde nogen Frimodighed til at dø, forundrede mig ikke. Saalænge man vil udstafere den skønne Himmel med Dydshelte, vil den vel forblive tom; saalænge man ikke erkender sig som en Synder, der behøver en Frelser, skal man ikke spore Gnist af Frimodighed eller Visshed om Frelse.

Da jeg spurgte min Gamle, hvad Godt

han da havde gjort, blev han først forundret og lidt forlegen, men fattede sig snart og sagde, han havde jo opdraget sine Børn og arbeidet flittigt. „Dette kan være vel nok“, svarede jeg ham, „men er dog ikke noget særdeles Godt, det er blot vor simple Pligt. Børnene er til, for at man skal opdrage dem, og ikke for at de skulle kastes i Søen, og hvad Arbejdet angaar, saa er det nødvendigt, da vi uden at arbejde ikke vilde have noget at spise. Hvad mig angaar, saa kunde jeg virkelig have meget mere at fortælle om det Onde, jeg har gjort, end om det Gode.“ — Her blev Gamlen ganske forstrækket og sagde: „De —? jaadan indverlig god Herre, som har givet mig over en Krone, nei, De har sikkert aldrig gjort noget Ondt!“ „Nu vel“, sagde jeg, „siden De har saa god Tro til mig, vil

jeg nærmere forklare, hvad jeg mener, og De vil da indse, at man ikke ved egen Fuldkommenhed kan naa frem til den evige Guds Throne, men at man først maa have en ny Aand og et nyt Hjerte.“

Men Gamlingen undskyldte sig, han maatte hjem til Konen og Bøden. Han fik Sækken paa Ryggen, tattede tusinde Gange for den underholdende Samtale og for Pengene og drog sin Vej opad mod Rikkelshavn. — Maaſte havde jeg ikke taget det paa den rette Maade, men det er ogsaa meget vanskeligt at indvirke paa et Menneſte, der i over 70 Aar lidt efter lidt og altid grundigere har levet sig ind i sine Verdenſtanker, for hvem Religionen ſtedſe har været en Maſſe fromme Ord, og ſom aldrig af egen Erfaring lærte at forſtaa Ordet Synderkjendelſe.

Audiphonen og Dentaphonen.

Efter Archiv of Dtl. 189*).

For et hjælpe Hørelsen hos Personer, som i hoi Grad ere døve, har man tidligere brugt et Instrument kaldet en Dretrumpet som hjælper til at opfange Lyden, naar den holdes for Dret. Dette Instrument har man fra en almindelig Tragtforn modificeret paa forskjellige Maader for at gjøre det mere hensigtsmæssigt, men det er dog ikke blevet til andet end et tarveligt Erstatningsmiddel for den mindſkede Sands. I den senere Tid har man opfundet to Instrumenter, som sikkert vil gjøre bedre Tjeneste end den gamle Dretrumpet. De ere begge konstruerede efter et andet Princip. Som man lettelig kan overbevise sig om ved at

holde en vibrerende Stemmegaffel eller et Uhr mellem Tænderne, kan Lyden ledes til det indre Dre gennem Hovedets Vendele uafhængigt af det ydre Dre, ja Lyden vil i omtalte Tilfælde høres tydeligere, naar den ydre Dregang er tilstoppet med en Plug af Bomuld eller Liguende. Det er dette Forhold, de nye Instrumenter skyde deres Brugbarhed. Det ene, kaldet Audiphone, er et distormigt Apparat af hard rubber, bestaaende af et Skaf og en Blade af en Kvadratfods Størrelse. Denne Blade er myg nok til at boies ved Hjælp af en Silkeſnor fæstet i de to Hjørner, og denne Snor kan haanderes med den samme

*) Otologi kaldes den Del af Anatomien som ha d'er om Dret.

Haand, som holder Skafet. Instru-
mentets øvre Rand holdes mod Tænderne i
Overkæben, saa at Overlæben hviler
derpaa; Munden holdes lidt aaben, Sno-
ren strammes, saa at Pladen krummes
mod Ansigtet, og Personen er færdig til
at høre. Dette Instrument har vist sig
meget nyttigt for Opfinderen, R. S.
Rhodes, af Chicago, som selv er døv.
Det andet, kaldet *Dentaphone*, be-
staar af en liden rund Kiste, som frem-
byder en tynd, let vibrerende Overflade;
denne Del af Instrumentet er forbundet
med et lidet Mundstykke af Træ, (der
holdes mellem Tænderne), ved en Silke-
snor, der tjener til Ledning for Lyden.
Kisten selv holdes i Haanden saaledes,
at den vibrerende Flade vender mod den
Talende, og Snoren maa holdes stram-
met under Brug. Dette Instrument
veier kun 3 Lod og er derfor mere prak-

tisk end det først omtalte, ligesom det
ogsaa i alle andre Henseender er mindst
ligesaa hensigtsmæssigt.

Det siger sig selv, at Høreneerven i alle
Fald til en vis Grad maa være vedligeholdt
for at disse Instrumenter skulle være
tjenlige. En Tunghørt bør først og
fremst finde ud gjennem en Drelæge, om
hans Døvhed skyldes nogen Sygdom i
Dret, som kan hæves ved Behandling;
thi mange af Drets Sygdomme har en
Tendents til at blive værre og efterhaan-
den medføre en Delæggelse af Høreneerven,
efter hvilken det Slags Instrumenter
ikke længere vil være af nogen Nytte.
En Tunghørt vil derfor muligvis gjøre
sig selv en daarlige Tjeneste, om han i
Tillid til Instrumentet undlader at have
sine Øren undersøgte og underkastede den
nødvendige Behandling.

Ser Nar blandt de røde Indianere.

(Af Missionær Baierlein).

(Fortsættelse).

Denne kraftige Tale, som den fem-
ogfirtiaarige Ojibing slyngede lige i An-
sigtet paa sine Fiender, af hvilke han ikke
ventede Andet end en kvalfuld Død,
kunde ikke Andet end gjøre et dybt Ind-
tryk. Han blev ikke henrettet, men efter
et Nars Forløb fattes han i Frihed.
Han kom til Washington til de Forenede
Staters Præsident og modtog her mange
Beviser paa Agtelse. Tilfids fik han
Lov at vende tilbage til sine Skove, men
baade han og hans Søn mistede sin
Stilling som Hovdinge. Det kostede
ham en haard Kamp. Han holdt endnu
en vemodig Tale og døde i Aaret 1838.

Jeg kunde endnu anføre mange af
de Billedes Taler, der vilde være af histo-
risk Interesse; dog vil jeg endnu kun
anføre en, som blev holdt af en kristen
Hovding. Man kan tænke sig, hvilken
Vemod, der maa fylde en kristen India-
ners Hjerte, naar han ser sit Folks Un-
dergang for sine Dine, og han dog ikke
kan negte, at Skylden derfor ligger hos
et Folk, hvis Religion har givet ham
den eneste Trøst i Livet og det eneste
Haab i Døden.

I Aaret 1830 udlagde de Forenede
Staters Regjering et Stykke Land vesten-
for Mississippifloden og kaldte det Indianer-

Territoriet, og derhen vilde man da flytte de forskjellige Stammer og Tungemaal. Men nu havde man forhen sluttet en Overenskomst med nogle Indianerstammer, ifølge hvilken de skulde forlade sine Bopæle og trække sig tilbage til de 5 store Søer, der blev betegnet for dem som den hderste Grændse, som de Hvide ikke skulde overstride. Indianerne havde da ogsaa med tunge Hjerter fundet sig i sin Skjæbne, flyttet til de store Søer og valgt sig Bosteder der, forvisjede om, at de her endelig skulde faa Ro. Mange af dem vare blevne Kristne og som Følge deraf dyrkede de mere Land og havde mere faste Bopæle end deres hedenste Brødre. Men efter omtrent 10 Aars Forløb var der intet Land, som de Hvide syntes mere begjærlige efter end netop Landet omkring de 5 Søer, og de trængte ind paa Regjeringen, at den skulde sælge dem Landet. Man sammenkaldte derfor Indianerne til en Raadsforsamling, i hvilken man i 8 Dage talte frem og tilbage om Sagen; men Enden paa Wisen var altid den, at Indianerne maatte forlade sine Bopæle og flytte til Indianer-Territoriet vestenfor Mississipp. Indianerne paaheraabte sig naturligvis sin Traktat, men Embedsmændene sagde, at den store Fader, som havde sluttet Overenskomsten med dem, var død, og den nuværende vidste Intet om den og kunde heller ikke finde Papiret, paa hvilken den skulde være optegnet. Han vilde derfor slutte en ny Overenskomst med dem. Da der nu hørtes mange lydelige Klager herover, tog den kristelige Høvding Metoren Ordet og sagde:

„Jeg taler her for sidste Gang til mine hvide og røde Brødre. Jeg er en gammel Mand, og min Mand vil snart være hos mine Fædres. I mange Aar har jeg staaet i Spidsen for mit Folk. Da jeg drog hid fra Staten

New-York, jagde jeg til dem, at de skulde her opføre sine Hytter, her vilde de faa Ro. Thi jeg haabede her i Fred at kunne fare til mine Fædre. Men nu ser jeg, at der ikke er nogen Fred. Alle Forhandlinger vise, at der gives ingen Fred for mit Folk. Trostesløs maa jeg nedstige i Graven.

Jeg ønsker dog at tale et Ord til Winnebagerne og Menomonierne. Det er ikke godt, at den hvide Mand er kommen imellem os og holder os fra hverandre. Før levede vi i Fred med hinanden. Vi kom hid fra Solens Opgang og bade Eder give os et Hjem. Vi sagde: Vi have intet Hjem mere hos vore Fædres Grave; thi den hvide Mand er kommen der. I toge os ved Haanden og sagde: Vi ere glade ved at se Eder. Her er vort Land, kom og bo hos os. Vi sagde: giv os et Stykke Land, som vi kunne kalde vort; vi ville betale Eder derfor. I gjorde saa, og vi sluttede et Forbund. Vi sagde: Den hvide Mand skal ikke komme saa langt som hid; og vor store Fader (Præsidenten) sagde: „Mine hvide Børn, skal ikke forurolige Eder.“ Vi levede i Fred med hinanden, indtil den hvide Mand kom hertil. Brødre, han har sagt Eder slemme Ting. Han har faaet Eder til at tro det, som ikke er sandt. Han vil have Eders Land og ikke vi! Først brugte han søde Ord for at indsmigre sig. Nu bruger han vilde Trufels-Ord, fordi han har faaet Magten. Brødre, kommer tilbage til os! Vi ville være et Folk. Vi ville forene os og bede vor store Fader, at han atter tager den hvide Mand fra os. Jeg tør forlitte Eder om min Stammes Kjærlighed og Troskab. Den er visseelig ikke forrustet; den er endnu ren og god.

Jeg taler endnu engang til mine hvide Brødre. Tager det ikke tilde op, at jeg

har sagt Sandheden. Siden I kom her, have I selv seet det for Eders Dine, at det, som jeg har sagt til Winnebagoerne og Menomonierne, ikke er andet end Sandhed. Vi have vist Eder, hvilke Løfter den store Fader har givet os. I maa selv bevidne for vor store Fader og hans Hovedsmænd, ligesom ogsaa for den store Aand, at det er Sandhed, hvad jeg har sagt. Det gjør mig ondt Brødre, at det ikke staar i Eders Magt at lade os vederfares Retfærdighed. Vi takke Eder for Eders gode Hensigter. I sige, at I ikke have Fuldmagt til at gjøre den tidligere Overenskomst til Regel for Afgjørelsen. I tilbyde os nye Forlig. Men gjører dog først den gamle Overenskomst til Sandhed! Behøve vi siden flere, saa er der Grund til at slutte nye. Thi det er dog bedre, Brødre, ikke at have nogen Overenskomst, end ikke at ville holde den, man har sluttet. Vi ønske ikke at bedrages endnu en Gang.

Mine Brødre! Noget Godt have vi dog lært af den hvide Mand. Det bestaar deri, at vi tør sætte vor Tillid til den hvide Mand's Gud. Vi tro, at han er den eneste sande Gud, alle Menneskestammers Gud. Og vi føle, at vi nu mere end forhen behøve at sætte al vor Tillid til ham. Man har gjort os Uret, og jeg ved ikke, hvilken ny Uretfærdighed mit Folk endnu kan vente sig. Jeg kommer til at gaa i Graven med Tanken paa de Ord, som hin Kong Davids Søn udtalte, hvilke jeg har læst i Bogen, som blev sendt min Bedstefader fra Eders Bedstefader fjernt hinsides det salte Hav: „Derefter vendte jeg mig om“ siger Salomo, „og saa alle de Undertrykte, som ilde medhandles under Solen; og se, der var deres megen Graad, som vare undertrykte, og der var Ingen, som trøstede dem; og der gif Kraft af deres Haand, som undertrykte

dem; derimod havde de Ingen, som trøstede dem. Da prisede jeg de Døde, som vare allerede døde, mere end de Levende, som endnu ere levende“ (Præd. 4. 12.). Gud er Vidne til vore gamle Kontrakter. Gud er Vidne til, hvorledes de ere blevne holdte. Og Gud vil betale Enhver efter hans Gjerninger. Brødre, jeg har taat.“

Indianerne sendte først endnu et Gesandtskab til Washington til sin „store Fader“, men heller ikke det hjalp; de maatte afsted. Uden Trost og Haab forlode de sine Bopæle og drog henimod Mississippien. Nogle Aar derefter maatte ogsaa Menomoni- og Winnebago-Indianerne, hvilke man havde opbidset mod dem, selv drage efter.

Saaledes gif det, og saaledes har det gaaet indtil denne Dag. Vistnok altid i mindre Maalestof end forhen, thi Indianerne bleve altid færre, og de nuværende have ikke store Landstrækninger at bortgive. Men dog blive de stedse fortrængte fra sine Enemærker.

Dette er den store Ulykke, som har rammet Indianerne; ikke Indskrænkningen af deres uhyre Territorium, dette var paa Grund af Indvandringen uundgaaeligt, men deres altid gjentagne Fortrængelse fra deres Fædres Gravsteder, var ikke uundgaaelig, og denne er just den største Ulykke, som ogsaa Indianerne selv rigtig erkjende, og over hvilken de har beklaget sig.

Man har villet og vil fremdeles civilisere Indianerne, og saa forstyrre man altid igjen med egen Haand det neppe begyndte Bæst, netop derved, at man gjentagende tvinger dem til at flygte fra deres Boliger, Ager og gode Begyndelse til Civilisation ud i de vilde Stove. Derved vækkes hos dem paany deres halvt indslumrede indre Hang til Vildhed, og Mængden af Vildt gjør dem atter til

vilde Jægere, som foragte faste Bopæle og al Kultur. Dertil kommer ogsaa, at de komme udenfor den lovlige Ordens Omraade og derved udsættes for den forærvelige Indflydelse af en vis Klasse af Mennesker — de ordnede Staters Afstum — som kun omsværme Indianernes Opholdssteder, fordi de der, frie for Lovens Baand og den sædelige Verden, uhindret kunne drive Mørkets Gjerninger.

En Missionær skriver derom til en af Regjeringens Agenter:

„Den dunkle Spaadom, at Indianerne er et Folk, som er dømt til Undergang, vil gaa i Opfyldelse, dersom de ikke blive civiliserede. Lader os da ikke fremskynde

deres Undergang derved, at vi fordrive dem fra Civilisationens Skjod og holde dem paa Grænserne. Menneskevennen og Missionæren finder i denne planmæssige og altid gjentagne Ombytning af Opholdssted, Hindringer, der ere uovervindelige for menneskelige Anstrengelser. Thi naar Indianeren har gjort lidt Fremstrid og er „næsten overtalt“ til at blive et civiliseret Menneske, efterdi hans Hjem ikke har Bildt nok til at ernære ham som Jæger, saa forlader han snart i sine nye Omgivelser — naar han er fordreven fra sine Hjemsteder og atter kastet ind i det urhydede: Bildnis, — sin halv tilbante Levevis og vender paany tilbage til Jagtmarkerne og det vilde Jægerliv.“ (Fortsættes.).

Nogle Snylteplanter's Betydning i Naturens Husholdning.

Der er saa Opdagelser indenfor Naturforskningens Omraade, som baade for Videnskaben og for det praktiske Liv har haadt saa stor Nytte som Opdagelsen af de smaa Snylteplanter og deres Virksomhed. Ubeskjendtskabet med dem har mer end en Gang givet Anledning til Overtro og de heraf flydende sørgelige Folger. Saaledes pleiede f. Ex. de gamle Romere at ofre brune Hunde til „Kustguden“, forat forsone hans Brede, naar Kustsygdommen angreb deres Kornagre. De vidste ikke, at denne Sygdom har sin Grund i en liden Svamp eller Sop. End værre Folger havde i Midelalderen Folkets Ubeskjendtskab med en liden Snylteplante (Mug), som undertiden viser sig paa Brod og andre Madvarer og sætter Pletter, som har en mærkelig Lighed med Blodpletter. Slige Pletter viste sig flere Gange paa „Hostien“

eller det indviiede Brod i Madveren*). Da man troede, at disse formentlige Blodpletter havde en høiere Marsag, paa-bød Paven i Aaret 1264 en almindelig Kirkefest til Erindring om denne vigtige Tildragelse. En anden Gang, Aar 1296, havde en Jøde stjaalet en Hostie for at drive Spot med den; da disse „Blodpletter“ siden viste sig paa denne Hostie, holdt man det for et Mirakel, og en heftig Forfølgelse fandt Sted i mange tydske Stæder mod Jøderne, som myrdedes i Masser. Slige og andre Ulykker kan Overtro og Bantundighed fremkalde.

En stor Del af de Snylteplanter, som vi nu vil tale om, er saa smaa, at de ikke kan opdages med det blotte Øie, men de forekommer i en uhyre Mængde, og hvor

*) Se om „Blodregn“ og mirakuløse „Blodpletter“ i For Hjemmet for 1877 Side 401 flg.

de finder gunstige Viltkaar, formeres de saa hurtigt, at vi kan blive deres Virkning var, hvor vi vende os hen. De omgive os overalt, de findes i Luften, vi indaande, i Vandet, i Jorden. Snart bevirker de Sygdomme hos Menneſker, Dyr og Planter, snart hjælper de Menneſket i hans Arbeide, naar han f. Ex. bager det for os uundværlige Brød, naar han tilvirker det fordærvelige Brændevin. For Jordbrugeren er Kjendſkab til dem af ſtor Betydning, da de snart ſom hans Venner, snart ſom hans Fiender paa mangfoldige Maader gribe ind i de Naturforhold, ſom han er afhængig af.

De ſaakaldte Infuſionsdyr opdagedes 1675 af Leuwenho, ſom fandt ſmaa Dyr i ſtilleſtaaende Vand. Henimod 100 Aar efter fandt en tydiſt Videnskabsmand, Ledermüller, lignende Væſener i Hø, og han gav dem Navnet Infuſionsdyr. Det er dog førſt i de ſidſte Tider, at man har ſaet ſtørre Kjendſkab til dem og deres ſtore Betydning i Naturens Huſholdning. Nu er de fleſte Naturforſkere enige om at regne dem til Planteriget. De har viſnok vilkaarlige Bevægelſer, men diſſe holdes nu ikke mer ſom et Kjendtegn paa Dyr alene, efterat man har iagttaget lignende Bevægelſer ogſaa hos enkelte Planter. Der er mange forſkjellige Slags af dem. Nogle har kuglerundt Legeme, andre har ret Legeme og ligner en Streg, atter andre har høieligt Legeme med ormagtige Bevægelſer. De kaldes nu med et fælles Navn *Vibrioner*. Hvor overordentlig ſmaa nogle af dem kan være, kan vi forſtaa deraf, at om de i Melken værende Smørflugler (ſom efter at de er ſtegne op til Overfladen danne Fløden) er ſaa ſmaa, at der kanſke kan findes en hel Million af dem i en Melkedraabe, er de dog ſjæmper imod de Vibrioner, ſom findes i jur Melk. Selv de ſtorſte af diſſe kan alene ſees gjennem et Forſtørrelſesglas (Mikroſkop).

Da der i en Vanddraabe, ſom den ene Dag ikke indeholder Spor af Liv, den anden Dag kan findes Tusinder af Vibrioner, ſaa opſtaar naturligt det Spørgsmaal: hvorfra ere diſſe komne? I Begyndelſen kjendte man ikke noget andet Svar paa dette Spørgsmaal, end at diſſe Planter fremkom af ſig ſelv, naar de fandt gunſtige Forhold, men i vore Dage gives der vel ikke nogen Naturkyndig, ſom tror herpaa. Man er kommet til Viſhed om, at Frøet til Vibrioner ſom til alle andre Snylteplanter i ſtor Mængde føres omkring i Luften og gror, naar de finder en gunſtig Jordbund.

Et andet Slags Snylteplanter hører til *Svampenes* eller *Soppenes* ſtore Slægt og er af ikke mindre Betydning end Vibrionerne. For at forſtaa diſſe Planterſ Virkſomhed vil vi førſt betragte deres Vgning og deres Maade at udvikle ſig paa. Af Sopper findes der en ſtor Mængde ulige Arter; Profeſſor Orſted anſlaar dem til hele 24,000. Det er tydeligt, at der blandt ſaa mange Arter maa være mange Uligheder, men der findes dog viſſe Hovedtræk, ſom er fælles for dem alle. Naar man overfladiſt betragter en almindelig Sop, kunde man gjerne tro, at den ovenfor Jorden ſynlige Del er den egentlige Plante. Saa er det dog ikke. Soppens Hat ſvarer til Frugten paa en Del andre Planter; paa Hattens Underſide danner der ſig Frø, ſom kaldes Sporer, hvorfra ogſaa Hatten kaldes Sporhuſ. Diſſe er forſkjellige i Form og Farve. Stilkene, paa hvilken Hatten ſidder, ſvarer til andre Planterſ Frugtſtilk. Diſſe Soppers egentlige Legeme, der ſvarer til andre Planterſ Stamme og Grene, findes under Jorden og beſtaar i Almindelighed af kongleagtige Traade, *Stammetrade*. Diſſe har ſaa ſtor Lighed med en Nød, at man i gamle Dage vir-

kelig holdt dem alene for en saadan. Alle Soparter, ogsaa de, som vore paa andre Steder end paa Jorden, har lignende Traade, og fra disse udgaa Sporehujene ligesom Frugtemnerne paa en Gren. Disse Traade ere flereaarige og har en saadan Livskraft, at de ofte kan bevares i torret Stand i flere Aar uden at dø ud.

Soppenes Frø eller Sporer frembringes i stor Mængde og er i Almindelighed saa lette, at de føres omkring ved den allermindste Bevægelse i Luften. Denne er derfor bestandig og næsten overalt opfyldt af en uendelig Mængde af disse smaa for Diet usynlige Frø. En udmærket fransk Lærd, Pasteur, fandt, at Luften indeholdt disse Frø i størst Mængde i Nærheden af Baaniugshus, mindre paa den aabne Mark og mindst paa et høit Bjerg.

Frøet er dog ikke det eneste Middel til Soppens Formerelse. Vi ved, at en Del Buxter kan formieres derved, at man affjærer Stiklinger, som plantes i Jorden. Den saaledes dannede nye Plante sætter snarere Frugt end den, som fremkommer af Frø. Noget lignende er Tilfældet med en Del Soparter, men med den Forskjel, at det er Soppen selv, som formerer sig paa denne Maade. Det er dog alene enkelte Celler, som afbrydes og blive fri og gro, dersom de træffe en gunstig Jordbund. Disse Celler kaldes Spireceller, og de har stor Lighed med Frø eller Sporer. Det er ofte ved disse Spireceller, at Soppen faar en stor Betydning i Naturens Husholdning. Spirecellerne begynder i Almindelighed at spire meget hurtigt, ofte allerede nogle saa Timer, efter at de selv er blevet dannede. Frøet derimod overvintrer ikke sjelden og grov først Aaret efter. Nogle faa Soparter frembringer et eget Slags Spireceller, som

kaldes Sværmsporer. Disse er dog ikke egentlig Spireceller, men Moderceller, som, naar de komme i Vand, for Gr. i en Vanddraabe paa et Blad, slipper ud en Sværm af Spireceller, som gro, efterat de har svømmet om en Stund.

Vi vil nu betragte nogle af de Foreteelser i Naturen, som disse Snylteplanter fremfalde.

Til disse Foreteelser maa regnes Gjæringerne. Ved Gjæring forstaar man den Forandring, som indtræder, naar et til Plante- eller Dyreriget hørende Emne opløses. Visse Emner har den Evne at kunne fremkalde saadanne Forandringer, de er Gjæringsvækkere. Som Exempel kan anføres Spytet, der som bekendt virker opløsende paa den Føde, som fortæres. Gjæringen kan kun finde Sted, naar der er baade kvælstofholdige og kvælstoffri Bestanddele samt fosforjære Salte tilstede. Gjæringen fremkaldes imidlertid enten af Soppe eller Vibrioner eller og af begge disse Slags Snylteplanter. Det er Pasteur, som har opdaget dette. Han fandt, at de Forandringer, som under Gjæringen fremkaldes i en Væsses Sammensætning, skyldtes Snylteplanter. Men hvorledes kan da disse bevirke en saadan Forandring? Svaret herpaa finder vi, naar vi tænke paa, hvorledes Dyr forandre den Luft, i hvilken de leve. De indaande Surstof og udaander Kulstyre. Snylteplanterne optage ogsaa de Emner, som de de behøve for at leve, og give dem tilbage i en forandret Skikkelse.

Gjæringsjoppene danne Overgange fra de andre Soppe til Vibrionerne. Gjæringsjoppen kan tilberedes, og det gjør man i Virkeligheden, naar man bereder Pressgjær. Man tager nemlig knust Byg og Rug og blander det op med lidt Soda og udspædet Svovlsyre.

I denne for Gjærsoppen gunstige Jordbund sættes nu Gjær til, og naar Væskens Overflade endnu fort Tid bedækkes af Gjær, skummes denne af, udpreses og blandes med Stivelse, forat Varen kan blive mere holdbar.

Naar der brændes Brændevin, er det netop Gjærsoppen, som udvikler Spiritusen. Denne kan ikke tilberedes umiddelbart af den i Kornet og Poteten værende Stivelse, som derfor ved Maltning og Mæskning maa omdannes til Sukker. Sukker indeholder Kulstof, Surstof og Vand. Det samme er Tilfældet med Alkohol (Spiritus), dog med et andet Forhold mellem disse Emner, idet Alkohol nemlig indeholder mindre Kulstof end Sukker. Naar Maffen er tilsat Gjær, begynder strax Gjærsoppen at omdanne Sukkeret. Alkoholen bliver tilbage i Maffen og stilles siden derfra i Panden, medens den frigjorte Kulshyre stiger op i Blærer paa Maffens Overflade.

Naar Drueaftent beredes til Vin, foregaar der ogsaa en Gjæring, men langsommere, da der ikke tilføjes nogen Gjær, men Gjærsoffene komme fra Luften. Ogsaa ved Bingjæringen dannes Alkohol og Kulshyre. Gaar Gjæringen for sig i lukkede Kar, holdes Kulshyren tilbage, og da faaes kulshyrholdig Vin, f. Ex. Champagne.

Ved Tilvirkning af Æl og Eddike finder ogsaa en Gjæring Sted. Ligesaa ved Brødbagning. Til Deigen sættes Gjær eller Surdeig; denne sidste indeholder netop Gjærstof. Ved Deigens Gjæring forvandles en Del af Stivelsen til Sukker og dette til Alkohol. Herunder udvikler der sig nu Kulshyre, som bliver tilbage i Deigen og gjør denne let og fuld af Porer (Smaahuller). Hvad Alkoholen angaar, saa er dels Mængden deraf liden, dels minsker den under Bag-

ningen ved Bortdunstning, saa den i det høieste kun i lidet Mon forandrer Brødet's Smag.

At Melken surner, er ogsaa en Gjæring, som fremfalder af Vibrioner, som forvandle det i Melken værende Melkesukker til Melkesyre; dette har nu igjen til Følge, at Østemmet udstilles, at Melken løber, som man kalder det. I sur Melk findes en Mængde Vibroner, men man skal ikke derfor lade sig skræmme fra at spise den, da der ikke er nogensomhelst Grund til at antage, at de virke skadeligt, og man desuden ikke trods al Forsigtighed kan hindre, at disse Vibroner komme ind i Legenet.

I Husboldningen er imidlertid Melkens Surning til stor Uleilighed, thi alene den Fløde, der skummes af sød Melk, giver meget og godt Smør. Ligesaa kræves der sød Melk for Tillanning af god og holdbar Ost. Det er derfor nødvendigt at hindre disse Snylteplanter fra at udvikle sig, dersom man skal hindre Melkens Surning.

Dersom Snylteplanterne først skal udvikle sig af Frø, som falder ned i Melken fra Luften, saa foregaar deres Forimerelse meget langsommere, end om der findes allerede udviklede Planter i Melken. Det er saaledes særdeles vigtigt, at de Rjørelser, hvori man slaar Melken, ikke indeholder Vibrioner. Men da man ved, hvor smaa disse er, kan man nok skjønne, hvor let de kan glemme sig i en om aldrig saa liden Sprække. Bedst er det at lade alle sine Melkesjøer gjøre af Metal med en svag Fortinning indvendig og saaledes, at de med Lethed kunne astørres overalt. Mellem hver Gang et Melkeskar er brugt, bør det skylles i kogende Vand. De i Melken levende Vibrioner taale en meget stærk Barmegrad, forend de dø ud, og Pasteur

paastaar endog, at de kan udholde en Varmegrad, som gaar lige til Kogepunktet.

For at forhindre Snylteplanternes Forplantning i Melk ved Sporer, søger man at gjøre Vilkaarene saa ugunstige som muligt for dem. I lyse tørre Værelser med god Luftveksel trives ikke Sporerne godt, og naar Melken holdes enten meget varm eller meget kold, tilbyder den ikke nogen gunstig Jordbund for Vibrionerne.

Ved den af Major Gussander opfundne saakaldte gussanderiske Fremgangsmaade søger man at naa dette Maaal ved frisk, tør Luft og stor Røiagtighed i Melkesjørelernes Rengjøring. Melken siles op i store, flade Melkeringer i en Høide af 1 til 1½ Tomme. Luften i Melkeværelset opvarmes til 20 Gr. Reaumur. Da imidlertid denne Fremgangsmaade er temmelig kostbar, er den blevet forladt.

Ved den gamle holsteenske Fremgangsmaade søger man at hindre Melkens Surning ved at lade den under Fladeaaffætningen staa opstilet i Melkeringer i en høilig Kjælder. Men da Kjælderluften ikke er saa tør og frisk, som ønskelig er, og tillige Mælkemelkeldere og Melkeringer ere kostbare, har ogsaa denne Fremgangsmaade sine Hager.

Den Fremgangsmaade, som har vundet størst Bifald og faaet stor Udbredelse ogsaa i vort Land, er den Svarthjæ eller $F_3 = \text{Fremgangsmaaden}$. Den bestaar deri, at Melken strax efter Melkningen hældes i større Melkekar, der sættes ned i Vand, som ved Is bringes ned til kun 4 Graders Varme og ikke kommer over 7 eller 8 Grader R. Ved denne Fremgangsmaade faaes god Ost og godt Smør, desuden er den billig.

Den simpleste Maade at beskytte Melken paa mod Vibrioner vilde vistnok være den, at man kunde tilsætte den et Emne,

som var giftigt for dem, men man kjen-der endnu ikke noget Emne, som er rigtig anvendeligt, thi de, som man kjen-der, er ogsaa giftige for Menneffene, eller de give Melken Afmag, eller de er for dyre. Det sidste er Tilfældet med den i vore Dage meget omtalte Salicylsyre, hvoraf der behøves et Lod til hver Kande Melk, men Loddet koster 50 Dre (15 Skilling norsk).

Forraadnelse er ogsaa en Gjøring, som i de fleste Tilfælde bevirkes ved Vibrioner og Sop.

Af stor Betydning er Snylteplanternes Arbeide i Jorden, da de ved sin Virksomhed omdanne en hel Del Emner til tjenlig Føde for vore dyrkede Væxter. Man har har endog i de senere Aar i Jordbrugsbøger seet Afhandlinger om Tagerjordens Gjøring. Herpaa har en tydsk Jordbruger — Rosenbergh — grundet et nyt Jordbrug.

Blandt de Fortrædligheder, som Snylteplanterne er Skyld i, maa nævnes det, at de bedærve og udskjemme Fødevarer. Mug er ikke noget Andet end en liden Sop, som under gunstige Forhold gror og breder sig ud baade paa Fødevarer og Andet. En Del Fødevarer, som Kjød og Flest, bevarer man derved, at man salter dem, thi Salt virker som Gift paa de smaa Snylteplanter. Men at spise Saltmad bestandig er ikke sundt. Man har derfor til Brug især for Sømænd, som ofte maa proviantere for længere Tider, for længe siden opfundet en Maade at opbevare Fødevarer friske paa uden at tilsætte dem Noget. Dette sker i de saakaldte Konserver, Blikdaaser, som loddes ganske lufttæt til, saa at ei nogen Spore kan komme til Indholdet. Men allerede medens man lægger Fødevarer ned i Blikdaasen, er der kommet Sporer med, og disse vil nødvendigvis udvikle sig og bedærve Indholdet, dersom

de ikke dræbes. Dette sker nu paa den Maade, at Bliskdaasen, efterat den er loddet til, sættes ned i kogende Vand. Paa den Maade kan man bevare Jødevarer friske i mange Aar. Det har gaaet her som saa ofte, at den praktiske Erfaring er gaaet forud for og er bleven stadfæstet af Videnskaben.

Bedærvet Vand kan saaledes ogsaa gjøres driffeligt ved Kogning og Af-siling.

Mange P l a n t e s y g d o m m e skyldes Snylsteplanter. Blandt disse Sygdomme er der neppe nogen, der saa meget har tildraget sig Opmærksomheden som P o t e t e s y g d o m m e n, hvis Udelæggelser har voldt alvorlig Befymring. Der tør være bekendt, at denne Sygdom begynder med smaa brune Pletter paa Bladene, at disse Pletter især ved fugtig Veir hurtigt tiltage i Størrelse og Antal, saa at tilsidst hele Bladet faar en skiddenbrun Farve og visner, og at Plantens Dele, der er over Jorden, snart dele samme Skjæbne. Undertiden standser Sygdommen hermed, og Poteten kan, om den end har tabt noget derved, at Bladene ere visnede fortidligt, dog være tjenlig til Jøde; men somoftest udbreder Sygdommen sig ogsaa til Poteten selv, paa hvilken den ligeledes først viser sig som mørkebrune Pletter, der tage til i Umfang og Dybde og ende med, at Poteten visner eller raadner. Grunden til Sygdommen er en Mugsop, hvis Stammetraade trænge ind i Bladenes Celle-væv, som de udelægge. Under gunstige Forhold udbreder Sygdommen sig overordentlig hurtigt ved den Maade, hvorpaa Soppen formerer sig. Det sker derved, at Moderzellen løsner fra Spidsen af en af Soppens Grene; falder den i en Vanddraabe — f. Ex. Dug eller en Regndraabe — kommer der i kort Tid frem et stort Antal Sporer, som søm-

me om i Luften en halv Time, saa bliver de stille; sidder nu Vanddraaben paa et Potetesblad, gro de og skyde sine Traade ind i dets Celle-væv. Erindrer man nu, at disse Spireceller udvikler sig i den Mængde, at der kan gaa mange Tusinde paa hver Kvadrat-Linie af et sygt Blad, saa skjønner man let, at en Regnstur kan være istand til at fremkalde en uhyre Virkning, da der vækkes Liv i de utallige Gunner til ny Sop. Forøvrigt beror Soppens Udbredelse meget paa Potetesbladenes større eller mindre Fasthed. I vaade Aar, eller naar Poteter dyrkes paa sildelent eller stærk gjødslet Ager, bliver Bladenes Celle-væv løsere og tilhæder saaledes en gunstig Jordbund for Soppen.

Da Potetsoppens Spireceller ikke beholde sin Spirekraft Vinteren over, saa kan man kanske undre sig over, hvorledes Sygdommen forplanter sig fra det ene Aar til det andet. Dette sker ved de syge Poteter. Stammetraadene miste ikke sin Livskraft om Vinteren; naar den syge Potet om Vaaren sættes, voxer Traadene op i de unge Stud og udbrede sig i Stilkene og Bladene, paa hvilke nu Soppen snart voxer frem. Man kan nu let forstaa, at naar kun nogle saa syge Stud voxer frem, saa kan Soppen ved sin rige Spirecelledannelse i kort Tid udbrede sin Udelæggelse over en hel Ager.

Endnu staar det tilbage at bevare det vigtige Spørgsmaal, om man kan modarbejde Potetesygdommen. Uden Tvivl kan man dette i et vist Mon. Man bør ikke sætte syge Poteter, man bør ikke able Poteter paa en Ager, hvor der maasse kan ligge syge Poteter over fra et foregaaende Aar, og man bør dyrke Poteter uden stærk Gjødning. Kjendte man et billigt Emne, som var en Gift for Potetsoppen uden at skade Poteten selv, saa kunde man dermed behandle Sædepoteten og derved bringe Sygdommen til at høre

op; men et saadant Gnne er endnu ikke fundet.

En anden Plantesygdom, som voldes Jordbrugeren stor Skade, er Brand, hvoraf der er 2 Sorter, Koldbrand og Sodbrand, den første alene hos Hveden. Den bestaar deri, at alle Korn i Aret forvandles til en ildelugtende, i Begyndelsen klæbrig, senere haard Masse. Undersøger man denne under Forstørrelsesglasset, finder man, at den bestaar af idel Sopporer. Soppen udvikles saaledes inde i Hvedens Frugtemne, hvis Frøene ikke udvikles til Kjerne, men til Sop. Under Træfningen blandes Sopporerne med Kornet og fæste sig ved dette, og naar dette faaes og gror, gror ogsaa Sopporet og stiger op i Straaet sine Traade, som paa denne Maade komme op i Aret og Frugtemnet, hvor Sporedannelsen gaar for sig.

Sodbranden ligner i hele sin Udvikling Koldbranden, fra hvilken den skiller sig derved, at Sporerne udgjør et løst Pulver.

Man har et sikkert Middel til at forebygge denne Sygdom ved den saakaldte Beting af Kornet. Til hver Tønde Hvede tager man 4 Kander Vand, hvori er opløst $\frac{1}{2}$ til 1 lb Kobbervitriol, i Handedelen bekendt under Navnet „Blaasten“. Med denne Opløsning fugter man Hveden, der skal saaes. Efter et Par Dages Forløb bliver saaa Hveden udsaaet. Blaastenen dræber Soppen uden at skade Kornet.

End mere ødelæggende end Branden er Ruskten, en anden Plantesygdom, som ligeledes skyldes smaa Sop. Ofte ser man paa Buske, Græs og andre Planter rustrode Pletter. Ruskoppen har to Slags Sporer, Sommersporer og Vintersporer. De første gror strax efter, at de falder af, de sidste ligger derimod Vinteren over og gro først om Vaaren. Da

denne Sop trives paa mange vilde Væxter, kan dens Sommersporer let overføres paa vore dyrkede Kornvæxter, og i varmt og fugtigt Veir med veksende Regn og Solskin formeres de med en utrolig Hurtighed. Først angribe de de nederste visne Blade, siden sprede de sig til alle Dele af Planten og skade paa samme Tid Kjernens Udvikling saa at man kun faar en meget liden Abling. Det er især Hveden og Bygget, som er udjat for denne Snylteplantes Udelæggelse. Paa sidlændt og fugtig Ager bliver Hvede og Byggets Blade større end paa de mere høilændte Ager, Bladene blive smaalere, men tillige fastere og mindre modtagelige for Soppen.

En ganske særegen Sygdom er den saakaldte Meldrøje, som ofte forekommer, især paa Rugen. Den mærkes først ved et fra Aret kommende klæbrigt og ildelugtende Stof, som kaldes Honningdug. Undersøger man dette Aret under Forstørrelsesglasset, finder man, at Honningduggen kommer af en Sop, som har udviklet sig paa Kjærnens Beføstning og danner et sfidenhvidt klæbrigt Legeme med forskjellig Farve. Efterhaanden forandrer Honningduggen Udseende og begynder neden fra at danne en fast, sort Masse, som voxer opover som et hornlignende Legeme, der i Spidsen bærer ligesom en Hue, det spirecelledannende Gnne. Nu er Meldrøjen færdig. Naar den falder af fra Aret, bliver den Vinteren over liggende paa Jorden; om Vaaren begynde Frøhusene at vise sig som smaa Knuder, der opnaa sin fulde Udvikling paa samme Tid, som Rugen begynder at blomstre. Nu føres de fine og lette Sporer af Vinden hen paa Rugens Frugtemne, begynde at gro og trænge med sine Traade ind i Cellebøven.

Meldrøjen er giftig, og Brød, som er

bagt af Rug, der er blandet med den, volder en Sygdom, der kaldes Krillehge. Man bør derfor stille Melbrøjen fra Rugen, hvilket ikke er vanskeligt, da den er meget større. Melbrøjen samles og brændes op, for at den ei skal udbrede Sygdommen.

En hel Del andre Plantesygdomme fremkaldes af Snylteplanter. Saaledes herjes Vinruerne af *Druesoppen*. Paa Den Madeira blev alle Druer ødelagte af denne Sop, og Vinavlingen er først i de senere Aar kommen i Gang igjen. I Frankrig holdt Vinavlingen i 1850 paa at blive ødelagt af den Sop.

Lad os nu se, hvilken Indskydelse Snylteplanten kan have paa Menneskets Helse.

Vi har før sagt, at Forraadnelse i Almindelighed foraarjages af Snylteplanter. Det ligger da nær at tænke, at den Raaddenhed, som opstaar i aabne Saar, har den samme Aarsag. Og det er ogsaa udenfor al Tvivl. Derjom et Menneske brækker et Ben, men de ydre Dele, Huden og Musklerne ere uskadede, er Skaden ikke saa farlig, det brukne Bens Under vore efter en vis Tid atter sammen. Derjom derimod det brukne Bens Under stikke ud igjennem Huden, saa Luften faar Afgang, saa opstaar let Betændelse. Mangan Gang kan et lidet Saar, som vandyrdes, blive farligt. Kunde Luften tilligemed de Frø til Snylteplanter, den fører med sig, stænges ude fra Saaret, vilde der ikke opstaa Betændelse. Men da dette er umuligt, maa man finde paa en anden Udvei forat hindre Snylteplanten fra at gjøre Skade. En saadan Udvei fandt den engelske Læge Professor Lister i *Karbolshyren*, som er en Gift for Snylteplanterne. Med den renses Saaret og fugtes Forbindingen.

Rigetil de sidste Aar har man været i

stor Tvivl om Aarsagerne til de smittomme Sygdomme, Farsotter, Epidemier. Nu antages det med Visshed, at de har sin Grund i Vibrationer eller smaa Sopper, hvis Frø kommer ind i Legemet med Luften, Vandet eller Maden. At saa er Tilfældet med Smaakopper, er bevisligt; thi undersøger man med Forstørrelsesglasset den Materie, som findes i Kopperne, finder man, at den indeholder en hel Del smaa Sop; dræber man disse med Karbolshyre, ophører Materien at være smittsom. At man ei med Sikkerhed kan paavise Snylteplanternes Nærværelse i andre smittomme Sygdomme, er vel en Følge af Forstørrelsesglassets Ufuldkommenhed. Nu, det kan være nok at nævne, at man har god Grund til at antage, at Sygdomme, som Pest, den gule Feber, Kolera, Nerveseber, Koldfeber, Skarlagensfeber, Meslinger og andre fremkaldes af Snylteplanter. Noogle Læger har derfor begyndt at anvende Salicylshyre som et Middel til indvortes Brug mod disse Sygdomme, da den er en Gift for Snylteplanten.

Det er ogsaa paavist, at en Del Hudsygdomme har sin Grund i disse Planter. Man kan da skjønne, hvor vigtig frisk Luft og friskt, rent Vand er for Menneskets Helse.

At mange Sygdomme blandt Dyrene ogsaa fremkaldes af Snylteplanter, er man nu overbevist om. Dette er ganske sikkert Tilfælde med Wittbrand. Ogsaa de lavere Dyr angribes undertiden af smaa Planter. Saaledes er Silkeavlingen bleven alvorligt truet, da Silkeormen blev angreben af en Slags Vibrationer. Sygdommen er haade smittsom og arvelig. For Aaret 1864 ansløges Tabet i Frankrig alene til 34 Millioner Kroner (8½ Millioner Spd.). Nu er det imidlertid lykkeligt at begrænse Sygdommen.

(„Väsning för Folket“).

Interessante Tunnel-Notitser.

I. En Tunnel under Hudsonfloden.

En af Ingeniørkunstens vanskeligste Opgaver er at bygge en Tunnel under Vand. For hundrede Aar siden vilde man have anseet et saadant Foretagende for en Umulighed; men Ingeniørkunsten har siden den Tid gjort store Fremskridt, og allerede for er Problemet blevet løst, da Bygningen af en Tunnel under Themsen i England blev lykkelig fuldført for nogle og tredive Aar siden, et Anlæg, som fremdeles bestaar og siden Aaret 1870 er blevet til langt større Nytte end tidligere, da siden den Tid en Jernbane gennem Tunnelen forbinder New Cross med Wapping.

Som bekendt har man i den nyere Tid i Chicago ikke blot anlagt Tunneller under Floden, men ogsaa til Byens Forsyning med rent Vand ført en Tunnel et Par Mile ud under Michigansjøens Bund, hvilket sidste Arbejde med god Grund regnes blandt Ingeniørkunstens Mesterdekker*).

Der er nu under Arbejde en Tunnel under Hudsonfloden; den skal forbinde New York med Jersey City, hvilken By danner et Udgangspunkt for flere Jernbaner. Et Anlæg af Jernbane gennem Tunnelen, saaledes som tilsigtes, vil gjøre det muligt at føre Jernbanetræen vestenfra lige til New York, og saaledes betydelig lette Transporten af Gods til og fra dette Centralpunkt for hele Amerikas Handel. Der er med dette Formaal dannet et Kompagni med en Kapital af to Millioner Dollars.

*) I den sidste Tid flages der imidlertid over, at Tunnelen ikke rækker langt nok ud til at Vandindtaget kan være fuldstændig frit for Indflydelsen af Kloakerne fra den stærst børende By.

Themis-Tunnelen er 1200 Fod lang, den er firkantet med et Tværsnit af 15 og 22 Fod. Hudson-Tunnelen vil blive 12000 Fod lang, rund og med et Gjennemsnit af 50 Fod, følgende et Anlæg af betydelig større Dimensioner end hint. Gravningsarbejdet tog sin Begyndelse paa Jersey = City = Siden 1874, men har i den forløbne Tid været underkastet mange Afbrud, dels paa Grund af Arbejds Særegne Natur, dels paa Grund af de mange Søgemaal, som Anlægget har foranlediget. Til Vaaren vil Arbejdet ogsaa begynde fra New York = Siden.

De Hindringer, som Arbejdet paa Tunnelen under Themsen mødte, vare særdeles mange; flere Gange truedes det hele Anlæg med Odelæggelse, da Vandet brød igennem fra oven. Efter en saadan Afbrud lod man engang Arbejdet hvile i 7 Aar, idet man mistvivlede om nogensinde at faa det fuldført. Der er Grund til at frygte for, at Anlægget under Hudsonfloden vil møde ligesaa mange Vanskeligheder. Grunden, hvori der arbejdes, synes at være særdeles løs, saa at der vistnok er stor Fare for Indstyrtninger. Flodens gjennemsnitlige Dybde er 60 Fod, og Tunnelens gjennemsnitlige Dybde under Flodbunden vil blive 21 Fod, deraf kan beregnes, at hver Fods = Længde af Tunnelens Hvalving vil have at bære et Tryk af 179, = 400 Pund.

II. De største fuldførte Tunneller i Verden.

Den 29de Februar sidstleden Kl. 9 om Morgenen stede det endelige Gjennemslag i St. Gothards = Tunnelen, hvorved Arbejderne fra begge Sider

mødte hverandre, efter at Arbeidet havde været ikke fuldt $7\frac{1}{2}$ Aar. Dette er for Tiden den længste Tunnel i Verden, da den udgjør 48,900 Fod eller 9 Mile og 138 Fod; der har kostet omtrent 45 Millioner Dollars, og vil afgive den korteste Jernbaneforbindelse mellem Rhindalen og Italien; den nordlige Indgang er Kanton Uri, den sydlige i Tessin

Den Tunnel, som kommer St. Gothards-Tunnelen nærmest i Længde, er Mont Genis-Tunnelen, der er noget over 7 Mile lang, blev fuldendt i Løbet af 13 Aar (1857 — 1870) og har ifølge en Angivelse i New York Times kostet \$15,000,000; den afgiver Jernbaneforbindelse mellem Frankrig og Italien. (En interessant Artikel om Mont Genis-Tunnelen findes i 1ste Aargang af „For Hjemmet“ (1870) 2det Bind Side 86 flg.).

Hoosac-Tunnelen i Massachusetts er $4\frac{1}{2}$ Mil lang, blev fuldendt paa 11 Aar og har kostet \$13,000,000. (Interessante Notitser om Hoosac-Tunnelen findes i 6te Aargang af For Hjemmet Side 63 og i 7de Aargang Side 544.).

Her bør vi ogsaa nævne Sutro-Tunnelen, en Mine-Tunnel i Nevada, hvis Længde angives til 20,370 Fod, altsaa 4 Mile paa 750 Fod nær. Denne Tunnel har faaet sit Navn af Anlæggerne, Brødrene Sutro, der eriere af den Minedrift, i hvis Interesse dette kostbare Verk er udført.

III. Forslag til at danne en ny Alpetunnel ved Gjennembo-ring af Mont Simplon.

Ræmpetunnelen igennem St. Gothard var endnu ikke fuldendt, førend man begyndte at tænke paa at bryde

en ny Bane igennem Alpernes Stenmasser, og dette nye Projekt har al Ud-sigt til i en ikke synderlig fjern Fremtid at blive til Virkelighed. Ved St. Gothard skyldes det især Thyernes Udholdenhed og Kapital, at Jernbanen omfort Tid vil være en fuldbragt Kjendsgjerning; derimod er det den franske Foretagelsesaaad, som virker for Gjennemførelsen af den nye Tanke om en Jernbanetunnel igennem Simplon*), forat Frankrige ikke skal miste den engelske og belgiske Transit-handel og blive tvunget til at lade hele Produktionen fra sine nordøstlige og østlige Provinser befordre til Italien igennem St. Gothard ad tykke Linier. Allerede i 1874 dannedes der et Simplon-Jernbaneselskab, som nu har tilveiebragt Linien fra Lausanne gennem Rhonedalen til Brieg lige ved Foden af Simplon. Mænd som Freycinet, Leon Say, Gambetta og Greevy arbejdede af alle Kræfter for at borttrydde de mange Vanskeligheder. De agte at søge en Statsunderstøttelse paa 48 Millioner Francs**). Paa den anden Side vil den italienske Regjering yde et Tilskud af 28 Millioner Franks for ved en Jernbane at forbinde Foden af Simplon ved Isella med Arona ved Lago Maggiore og med det dervedværende Endepunkt for de øvreitalienske Baner. Tunnelen igennem Simplon bliver altsaa imellem Brieg og Isella. Skjønt denne Tunnel bliver noget længere end Mont Genis- og St. Gothard-Tunnelerne, kan den dog tilveiebringes og sættes i Drift paa heldigere Vilkaar end hine. Indførslerne til St. Gothard- og Mont Genis-Tun-

*) Vi unslade ikke at bemærke, at en Artikel i Chicago Times for en Tid siden sagde, at det var Mont Blanc, det gjaldt. Red.

***) En Franc regnes efter Lov i Amerika kun for 18 6-10 Cents.

nelerne ligge nemlig begge Steder meget høit, den første 1152 Meter*), den sidste 1560 Meter over Havets Overflade. Indfjøselen sker som Følge deraf i Ziffalkinier, og de steile Stigninger kræve meget betydelig Trækraft. Simplontunnelens Nabning faar derimod en meget lav Beliggenhed. Jernbanen fra Lausanne igjennem den nedre Del af Rhonedalen er fuldstændig lige, uden nogenjomhelst Krumninger, og Stigningen udgjør ikke paa noget Punkt mere end 1 paa 100. Paa Hjergets Sydside i Divieradalen er Stigningen noget stærkere, nemlig, 3 paa 100. Naar Tunnelen er færdig, vil det høieste Punkt paa Linien mellem Paris og Milano ikke ligge i Simplon, men imellem Dijon og Lausanne. Paa Grund af Tunnelens lave Beliggenhed vil Linien ikke komme til at lide under de hyppige Afbrydelser, som Sneen om Vinteren fremkalder paa Mont Genis- og St. Gothards-Ruterne. Sagthindige Geologer paaftaa, at Simplons Klippemasse er mindre haard og sammenhængende, og at Vandets Gjennemstrømning ikke er af en saa betænkkelig Natur som ved St. Gothard og Mont Genis. Rhonefloden paa den schweiziske, og Divierafloeden paa den italienske Side af Tunnelen ville afgive den fornødne Vandkraft til Boringerne, hvor-

*) En Meter er 3,187 Fod — 3 Fod og 11 7-16 Linier Pariser Maal. 16 Metres svarer til 51 danske Fod; en Kilometer er 1000 Meter.

hos Arbejderne paa Grund af det mildere Klima i Kanton Wallis ikke ville være udfatte for Standsning om Vinteren, saaledes som det var Tilfældet ved Mont Genis og St. Gothard. Tunnelen vil blive 18½ Kilometer (10 4-5 engelske Mil) lang, medens den ved St. Gothard kun er 15, og Mont Genis-Tunnelen kun er 12 Kilometer, og da man gjør Regning paa at kunne udbore 9 til 10 Meter daglig, kan Tunnelen paaregnes at blive færdig i Løbet af 7, maaske endog i 6 Aar. Efter Overslaget vil dette Foretagende komme til at koste 80 Millioner Francs. Tunnelen selv vil nemlig komme paa 74 Millioner Francs, idet hver Kilometer er beregnet til 4 Millioner. Dette Overslag er er noget høiere end for St. Gothards-Tunnelen, der er bleven udboret for 2½ Mill. Francs pr. Kilometer. En Million Francs vil medgaa til Fuldbødselen af Veien til Tunnelen, og 5 Millioner til at tilveiebringe en stor international Station i Brieg i Lighed med den i Modane ved Mont Genis-Jernbanen. Aktiekapitalen er kun beregnet til 13½ Millioner. Resten ydes Selskabet i følgende Bidrag: 4½ Millioner fra Forbundsregjeringen i Schweiz, 5 fra Kanton Waadt, 1 fra Kanton Wallis, 3 fra Kantonerne Bern, Freiburg og Genf, 5 fra Schweiz's Vesternbaneselskab, som vil vinde betydelige Fordele ved Foretagendet, og endelig 48 Millioner Francs som Bidrag fra den franske Statskasse. (Eft. Ngl.).

Gaader og Opgaver.

No. 105.:

Paa To det første Led kun gaar,
Paa Fire gaar det Andet.
Det Hele man i Holland slaar,
Men ikke her i Landet.

No. 106.:

What tree bears the most fruit for the Chicago market?

No. 107.:

En Mand kom ind i en Krambod og købte et Par Stovler for \$6. Han tog op en Femtidollars seddel, og Købmanden sendte den hen i Banken for at faa den verjet, hvorefter han gav Køberen Penge igjen, og denne gif sin Dei. En Stund bagefter kom en af Bankens Betjente tilbage med Femtidollars sedlen, gav den Bæst, at den var falsk og krævede gode Penge istedet. Købmanden saa sig nødt til at give efter. Hvor meget tabte altsaa Købmanden paa denne Handel?

Oplosning paa Gaaderne i No. 5.

No. 103.: A. Dam. Adam.

No. 104.: Fra Ottepotkruffen fylbes Trepotkruffen, og disse 3 Potter hældes i Fempotkruffen; atter fylbes Trepotkruffen fra Ottepotkruffen, og fra Trepotkruffen fylbes Fempotkruffen (hvortil kræves 2 Potter). Nu er Forholdet følgende: Fempotkruffen er fuld, paa Ottepotkruffen er der 2 Potter og paa Trepotkruffen er der 1 Pot; tøm nu de 5 Potter fra Fempotkruffen over i Ottepotkruffen, tøm den eneste Pot fra Trepotkruffen over i Fempotkruffen og fyld saa Trepotkruffen fra Ottepotkruffen, saa har du tilbage 4 Potter i Ottepotkruffen, medens der i Fempotkruffen er 1 Pot og i Trepotkruffen 3; vil Naboen nu ogsaa have al sin Edisse paa en Krukke, saa kan han tømme Trepotkruffen over i Fempotkruffen, saa har han der sine 4 Potter.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

Søren Brun Bugg. — Af „Aftenbladets“ Beretning om en Fest, som den philologiske Forening i Kristiania holdt for at fejre den danske Philolog, Professor Madvig's femtiaarige Emeds Jubilæum, tillade vi os at aftrykke følgende:

„Blandt de mange andre Taler skal vi særlig fremhæve Prof. Monrads latinste

Tale for „Morges første Latiner“, den tilstedeværende gamle Provst S. B. Bugge, forhenværende Professor i Latin ved Universitetet og Rektor ved Kristiania Kathedralskole. Den gamle, trods sine 82 Aar, endnu saa raske Hædersgubbe, henrykte derpaa Alles philologiske Øre ved en latinste Tale for den philologiske Forening, en Tale, der beviste, at Nyg-

tet ei har overdrevet, naar det ned gennem de philologiske Slægter har vedligeholdt Traditionen om „Søren Latiners“ vidunderlige latinske Beltaalighed. „Sødere end Honning“ flød det klassiske Sprog fra den gamle Nestors Læber: dets ædleste Malme formede sig villigt efter hans klare Tanker og varme Følelser. Gjentagne Gange bragtes han ved de Unges begejstrede Hyldest op paa Talerstolen; mangen en af de beundrende Tilhørere kom vel i sit stille Sind til at sammenligne de klassiske Studiers Stilling hos os nu mod før, og til at gjøre sig et Spørgsmaal om, hvad vi i Grunden har faaet igjen, for hvad der er blevet os herøvet.

Missionær Børresen og Santhalerne. — Børresen havde et Stevne-møde en Nat med en Del Santhaler og nogle Hovdinge, der havde sat sig til Opgave at fange ham i Ord. En af disse indvendte, da han forkyndte dem Evangeliet: „Hvad kan det nytte, at I fortælle os om Himmelen og Helvede; ingen af Eder har jo været der og ved, hvorledes der ser ud“? Børresen spurgte ham: „Tror I ikke, at den engelske Dronning regjerer over Eders Land? Har Nogen af Eder været der og seet den engelske Dronning? Hvorledes kan I da tro det?“ Da taug Alle bestjæmmede. Børresen sagde: „Nu ser jeg, I er i Forlegenhed, men jeg skal selv hjælpe Eder ud af den. I tro det, fordi Dronningen har sine Udsendinge her, og fordi hendes Segl staar paa alle Dokumenter. Saaledes ogsaa med os; her i mig har I den Herrens Jesu Sendebud, og her i det nye Testamente har I Seglet paa det, vi forkynde Eder.“ Flere af de dengang Tilstedeværende ere senere anvendte.

Melonsukker. — I Kalifornien har der ifølge „Tidskrift for Fysik og Kemi“

dannet sig et Selskab for fabrikmæssig Tilvirkning af Sukker af Meloner. Da Melonen er lettere at dyrke og dens Saft lettere at rense, end Tilfældet er med Sukkerroen, har man at opnaa gunstige finansielle Resultater, idetmindste i saadanne Egne, hvor Jorden ikke har ret stor Værdi. Det Areal, som kræves til Melonens Dyrkning, er nemlig meget større end til Sukkerroen for samme Sukkermængde.

En By opvarmet ved Damp. — Kommunalbestyrelsen i Cincinnati har vedtaget, at der skal meddeles et Aktieselskab Tilladelse til i Gaderne at nedlægge Rør i det Diemed, at Byens baade offentlige og private Bygninger skulle kunne opvarmes ved Damp, ledet gennem disse Rør.

Elektrisk Lys. — Et Kompagni i St. Petersburg, der har dannet sig for Anbringelse af elektrisk Belysning efter Fablokoffs System, har sluttet Kontrakt med Byen om Belysning af den nye store Alexanderbro. Kontrakten gjælder for 10 Aar, og Broen skal belyses med 12 elektriske Lamper, hvoraf hver skal spare til 250 Normal-Spermacetyllys. Betalingen herfor er 5000 Rubler om Aaret. For det Tilfælde, at det elektriske Lys skulde gaa ud, er Kompagniet forpligtet til at holde 32 Kerofinlamper, hver med en Lysstyrke lig 15 Lys, i Beredskab.

Fra Sverige. — I „Veckoblad för Folkundervisningen“ klages der over Misbrug ved Salget af Bøger, der er blevet mere og mere almindelige. Spekulanter opkjøbe nemlig for en Bagatel overgjemte Boglagere, bestaaende dels af ligefrem daarligere, dels af overordentlig lidet værdifulde Bøger, og disse bortsauktioneres derefter rundt om i Landet. Der er snart ikke et Sogn, uden at det belyses med en Bogauktion, ved hvilken

ganske enkelte gode Bøger tjene som Løffemiddel, medens Resten er noget daarligt Jur. Paa denne Maade spredes der rundt om i Landet en Mængde skadelige eller værdiløse Bøger til Skade for den gode, solide Boghandel — og til Skade for Kjøbere og Læsere.

Jernbane op ad Besuv. — Jernbanen op ad Besuv er nu fuldendt. Den er 900 Meter lang, og ved dens Hjælp ville Turister kunne komme lige til Kræterets Rand. Banen er bygget paa et meget fast Grundlag, og man tror, at den er ganske sikker imod Lavastrømme. Vognene skulle trækkes op ad Banen ved Hjælp af to Staaktouge, der sættes i Bevægelse ved en Dampmaskine ved Foden af Bjerget. Hjulene paa Vognene ere saaledes indrettede, at der ikke er nogenformig Fare for, at de skulle forlade Sporet, og desuden er hver Vogn forsynet med en meget kraftig automatisk Bremse, der, ifald noget af Lougene tilfældigvis skulde springe, næsten strax vil standse Toget. En af Hovedvanskelighederne ved Foretagendet var Vandforsyningen, men den er bleven fjernet ved Dannelsen af to meget store Reservoarer, det ene ved Stationen, det andet i Nærheden af Observatoriet.

Falste Zuluere. — Et omreisende „Zuluselskab“ har vaakt stor Opmærksomhed i Berlin, hvor selv den lærde Virchow har gjort det til Gjenstand for Under-

søgelse; men det synes at være af tvivlsom Egthed. Da de optraadte i en Circus i Kjøbenhavn, opfordredes Publikum til at underholde sig med „Kong Cetemans Exsoldater“, men ingen dansk Filolog syntes at have dyrket Zulusproget. I Berlin findes der imidlertid en Mand, der er Sproget mægtig, men Zuluerne gave ikke Svar paa Tiltale. En Missionselev, der er født i Zululandet og opvoget blandt Zuluere, men nu lever i Berlin, tiltalte dem forleden Dag paa godt Zulusk, men fik først intet Svar, og senere svarede de „ægte“ Zuluere paa daarligt Engelsk. Han søgte efter Zulusammetegnet, men fandt kun hos En Tegn paa, at han var en Basjuto. De andre syntes at være Negre. Deres Dands ligner ifølge hans Udsagn ikke Zuluernes, ligesaa lidt som deres Melodier. Saaledes dands de f. Ex. ogsaa paa sine Skjolde, hvilket hos Zuluerne vilde være en grov Fornærmelse mod deres Konge. Den saakaldte Dolk forsvandt hurtigt, da der blev talt paa Zulusproget, hvilken Prøve Publikum naturligvis fulgte med levende Interesse.

Svømmekunstneren Kapl. Webb har paataget sig at svømme 60 Timer i Træk, nemlig i tre Dage og to Nætter. Han maa ikke have Lov til at forlade Vandet i mere end 30 Minutter hver 24 Timer. Forsøget skal dog selvfølgelig først gøres, naar Vandets Temperatur tilsteder det.

 Det er fordelagtigt for begge Parter, at Kontingenten indsendes i Tide. Saa snart Betaling indløber, skal Kvittering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Bedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive horte undervejs.

Adresse: **H. Thronsen**, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Findhold: En ung Piges Historie. — Speiltelegrafen. — Præsten og den gamle Mand. — Audiphonen og Dentaphonen. — Sex Aar blandt de røde Indianere. — Nogle Enkeltplanters Betydning i Naturens Husholdning. — Interessante Tunnel-Notitser. — Gaader og Dygaver. — Blandinger — Nyt og Gammelt.

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,
COLLECTING AGENT.

Office over Spencers Harness Store - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
Attorneys at Law,

M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. }

DECORAH, IOWA.

18de Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende blandt Andet: Gustav Vasa, en interessant Skildring af Sveriges Historie, samt den ypperlige Fortælling Pater Clemens, der gaar ind paa Forskjellen mellem Protestanter og Katholiker, sendes portofrit for \$1.00.

Adresse N. Thronhjens, Decorah, Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffe-kanne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Vertkøi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

ST. CLOUD HOTEL,

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Rejsende af Cieren D. L. Hamre.

☛ En Leiestald med gode Heste og Kjøretøier er forbunden med Hotellet.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Sydsiden af Water Str. = = = Decorah, Iowa.

DAN. NOBLE,
SADELMAGER,

handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.

Decorah, - - - Iowa.

O. A. FOSS,

handler med

Færdiggjorte Støvler og Stø.

Lillige gjøres alt Slags Skotøi efter Bestilling af de bedste Materialier og Reparation udføres godt og billigt. Til Skomagere og dem, som ønsker at gjøre sit eget Skotøi, har jeg altid et stort Oplag af Læder og Skind Bærstøi og Alt, som tilhører Skomagerprofessionen. Skriftlige Ordres modtages og expederes prompte til laveste Priser.

O. A. Foss,

Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Pleiebatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Alpeflokken“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Ønfelen fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavelsom flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Blandinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Østfjæren“, „Alene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongofloden“, „Skovstjernen“ (Missionsar Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) por ofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titelblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **K. Thronsen,**

Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: **K. Thronsen,** Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Block, Hjernet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Iver Larsen
følger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Steyers Bygning ved Siden af Winnesheit House.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornyede“,
nemlig **Tolvtalvisen** og **Den gyldne ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: K. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

380 Oktavsider
med udvalgt Læsning for 60 Cents,
nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Pleiedatteren“ og „De Blinde“, „Erindringer fra en Islandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: K. Thronsjen, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Min Möbelhandel.

J. JACKWITZ.
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Li-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.

Sigtkister gives paa Lager. Begravelser bejrges.

13de og 14de Bind af „For Hjemmet“,
indeholdende blandt Andet den historiske Skildring Carl den Tolvte i Norge
samt den udmærkede Fortælling „Mod Himlen“, 24 Hefter (760 Sider for-
uden Titelblade og Registre) sendes portofrit for \$1.50.
Adresse K. Thronsjen, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

Kem Bind af „For Sjemmet“,

nemlig 13de, 14de, 15de, 16de og 18de

(Mangangene 1877 og 1878 samt sidste Bind af 1879),
hvilket tilsammen udgjør 60 Hester eller 1876 Sider
med udvalgt og afvejlende Læsestof samt Titelblade
og Registre, sendes portofrit for \$4.00.

Adresse **N. Thronsdien,**
Dr. 14, Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Betsyrenen
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

P. E. Haugen,

— Eier af —

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheik og Allamakee
Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead
Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige
Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres
med kort Barsek. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og
billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den
Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor
man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret D^rr. Harvey Miller og
Fris Rosenheimer. P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive
mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Teg-
ninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar
han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.